

Tebliğat Kanunu ile Adli Sicil Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Kahramanmaraş Milletvekili Veysi Kaynak'ın; Tebliğat Kanunu ile Karayolları Trafik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (1/742, 2/546)

Not: Başkanlıkça; (1/742) esas numaralı Tasarı tali olarak Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonuna, esas olarak Adalet Komisyonuna; (2/546) esas numaralı Teklif tali olarak İçişleri Komisyonuna, esas olarak Adalet Komisyonuna havale edilmiştir.

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-602/3336

31/7/2009

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 2/2/2009 tarihinde kararlaştırılan "Tebliğat Kanunu ile Adli Sicil Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

GENEL GEREKÇE

Ülkemizde resmî işlemlerde ve özellikle de yargı alanında, tebliğatla ilgili problemler önemli bir yer işgal etmektedir. Tebliğat, yargılamada, temelini Anayasada ve temel insan haklarında bulan adil yargılanma hakkı, onun devamı niteliğindeki hukukî dinlenilme hakkı, bu çerçevede kişinin kendisi ile ilgili yargılamadan haberdar olma ve bilgilendirme hakkıyla doğrudan ilgilidir. Tebliğattaki yanlışlık, eksiklik ve usulsüzlük adil yargılanma hakkı ihlaline kadar varacak sonuçlar doğurabilecektir. Tebliğatın bir yandan güvenli ve doğru şekilde yapılması, diğer yandan da mümkün olan en kısa sürede, en ucuz ve en basit şekilde yapılması gereklidir. Bu hassas denge, tüm tebliğat işlemlerinde gözetilmeli, gerek yapılacak kanunî düzenlemelerde gerekse uygulamada mutlaka göz önünde tutulmalıdır. Ancak, ne kadar ideal düzenleme yapılırsa yapılsın, bu konuda uygulamacıların bilgileri, tutumları ve eğitimleri de önemlidir. Bu açıdan ilgililerin bu konudaki hassasiyeti, Tebliğat Kanunu uygulamasının başarısında özel öneme sahiptir.

Yukarıda belirtilen amaçları sağlamak ve ortaya çıkan sorunların önüne geçmek, bir yandan da zaman içindeki gelişmelere intibak sağlamak ve bu gelişmelerden yararlanmak üzere 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebliğat Kanununda bazı değişiklikler yapılması ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu değişikliklerin başında, tebliğat çıkartmaya yetkili mercilerin, konuyla ilgili mevzuattaki değişikliklere paralel şekilde yeniden düzenlenmesi gelmektedir.

Uygulamada yaşanan sorunları önlemek üzere Tasarıda yer verilen en önemli değişiklik, 25/4/2006 tarihli ve 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununda kabul edilen "adres kayıt sistemi"nin Tebligat Kanununa intibakının sağlanmasıdır. Madde gerekçelerinde de belirtildiği üzere, yapılan bu değişikliklerle, tebligat bakımından büyük kolaylık sağlanacak; zaman, emek ve para kaybı önenecek; şikâyetler önemli ölçüde giderilmiş olacaktır. Hatta bu yolla, bazen on-onbeş tebligatla dahi sonuç elde edilemeyen durumlarda (ilânen tebligatın gerektirdiği istisnâî hâller hariç), en fazla iki veya üç tebligatla sorun çözülebilecektir. Her tebligatın yargılamada birkaç aylık süre kaybına sebebiyet verdiği düşünülürse, bunun sağlayacağı yararın, hem ekonomik açıdan hem de yargılamaya sağladığı katkı bakımından önemi açıktır. Tasarıda, adres kayıt sistemi esas alınarak 7201 sayılı Kanunun ilgili maddelerinde değişiklik yapılmış ve yenilikler getirilmiştir. Buna uygun olarak, uygulamada sıklıkla başvuru yapılan Kanunun 10 uncu, 21 inci ve 35 inci maddelerinde değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerle, özellikle adil yargılamadaki makul süre unsurunun gerçekleşmesine önemli katkı sağlanacak, diğer yandan da tebligatın güvenli bir adrese yapılması imkânı doğacaktır.

Tasarıdaki diğer bir değişiklik ve yenilik ise kural olarak ihtiyarî şekilde elektronik yolla tebligat imkânının getirilmesi ve bununla bağlantılı olarak klasik ilânen tebligat yanında elektronik ilânen tebligatın da kabul edilmesidir.

Yurt dışındaki Türk vatandaşlarına yapılacak tebligatta da daha basit ve kolay bir yol kabul edilmiş ve bu yönde değişiklikler gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca, Tasarıda uygulamada yerleşmiş olan ancak tam olarak kanunî temeli bulunmayan, mahkeme, savcılık veya icra kalemlerinde yapılan doğrudan tebligatla ilgili kanunî düzenleme yapılmakta ve bu tebligatın usulü belirtilmektedir.

Adli sicil ve arşiv kayıtlarının temini, vatandaşlarımızın resmî işlemlerini yerine getirirken en fazla zorluk yaşadığı konulardan biridir. Nitekim, okul kayıtlarından iş başvurusuna kadar pek çok resmî işlemin gerçekleştirilmesi için yılda yaklaşık onbeş milyon adli sicil başvurusu yapılmaktadır. Bu başvurular, vatandaş tarafından şahsen savcılıklara gidilerek yapıldığı için özellikle büyük şehirlerde önemli zaman, enerji ve maddî kayıplara yol açmakta, ilave trafik yoğunluğu oluşturmakta ve sonuç olarak bu başvurular için yol süreleri dahil yaklaşık iki ila dört saat arasında zaman harcanmaktadır. Bu işe yıllık 30-120 milyon saat zaman kaybı anlamına gelmektedir.

Oysa günümüz teknolojisi sayesinde adli sicil ve arşiv kayıtlarının fiziken adliyelere gitmeden temin etmek mümkün olduğu gibi, esasen mevcut teknolojik imkanlar göz önüne alındığında, bir kamu kurumunun bir başka kamu kurumunun elinde bulunan bir bilgiyi vatandaşın kağıt ortamında, ibrazını istemesine gerek kalmamıştır. Yapılan düzenleme ile adli sicil ve arşiv kayıtlarının vatandaşlardan istenmesinin önüne geçilmiştir.

Bu bilgiler hassas kişisel veriler olup, adli sicil ve arşiv sorgulaması yapacak yetkili kişilerin muhtemel suiistimallerine karşı gerekli müeyyide mekanizması da 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 136 ncı ve devamı maddelerinde yer almaktadır. Bununla birlikte, suiistimallere karşı sadece zikredilen müeyyide mekanizması ile yetinilmemiş, bunun yanı sıra, Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak olan yönetmelik ile; ilgili maddelerin uygulanmasına, teknik altyapıya, kurulacak sistemlerin güvenliğine, kişisel verilerin korunmasına, sorgulanan adli sicil ve arşiv kayıtlarının imhasına ilişkin hususların düzenleneceği hükme bağlanarak, Kanunun yanı sıra daha detaylı bir şekilde ikincil mevzuat vasıtasıyla da vatandaşların özel hayatları koruma altına alınmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Tebligat Kanununun 1 inci maddesinde tebligat çıkartmaya yetkili merciler tek tek ve sınırlı olarak sayılmıştır. Bu çerçevede tüm kamu kurumları kapsama alınmamış, yargı mercileri, belediyeler, köy tüzel kişilikleri, barolar ve noterler açıkça belirtilerek, bunun dışında "genel ve katma bütçeli daireler" şeklinde bir sınır çizilerek, bunların tebligat çıkartabileceği kabul edilmiştir. Ancak zaman içinde, mevzuatta değişiklikler olmuş ve özellikle "genel ve katma bütçeli daireler" ifadesi mevzuattan çıkartılmış olmasına rağmen, Tebligat Kanununda bu ifade kalmıştır.

Bu nedenle, özellikle mevzuattaki bu yönde yapılan değişiklikler dikkate alınarak, Tebligat Kanununun 1 inci maddesi, önceki hükme paralel şekilde yeniden düzenlenmiştir. Bu yeni düzenlemenin amacı, tebligat çıkartabilecek mercilerin kapsamının genişletilmesi değil, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda kabul edilen yeni terminolojiye uyum sağlamaktır. Bu bağlamda, 5018 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre merkezî yönetim kapsamında kabul edilen ve anılan Kanuna ekli (I), (II), (III) ve (IV) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumları ile il özel idareleri, belediyeler, köy hükmi şahsiyetleri, barolar ve noterler tebligat çıkartmaya yetkili kurumlar olarak kabul edilmiştir.

Kanunun 1 inci maddesinde tebligatın hangi usullerle yapılacağı da genel olarak belirtilmiştir. Bugüne kadar tebligat, posta idaresi veya memur vasıtasıyla yapılmaktadır. Ancak, Kanuna eklenen "Elektronik tebligat" başlıklı 7/a maddesiyle, elektronik yolla tebligat yapılması yöntemi de kabul edildiğinden, bu değişikliğe uyum sağlamak ve bu yeni tebligat usulüne temel oluşturmak üzere, hükümler arasında bir boşluğa sebebiyet vermemek için, elektronik ortamda yapılacak tebligat da ayrıca belirtilmiştir.

Madde 2- Son yıllarda bilişim alanında oldukça önemli ilerlemeler yaşanmış ve bu ilerlemeler sonucu ortaya çıkan yenilikler hayatın tüm alanlarına yayılmıştır. Bilişim alanında yaşanan bu gelişmelere adalet camiası da ilgisiz kalamamış ve birçok konuda bilişim teknolojilerinin sunduğu imkanları ve kolaylıkları günlük iş hayatına taşımıştır. Nitekim bu kullanımlar zamanla artmış ve Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) vasıtasıyla bilişim teknolojilerinin yaygın olarak tüm Türkiye yargı birimlerinde kullanılması sağlanmıştır. Zira elektronik iletişim, klasik yöntemlere göre çok daha süratli ve çok daha az maliyetli bir iletişim yoludur. Bu yeni iletişim fırsatı, İtalya, İspanya ve Avusturya gibi bazı gelişmiş ülkelerde erken fark edilmiş ve yargı alanındaki tebligatın elektronik yolla yapılması için bazı yeni düzenlemelere ve uygulamalara gidilmiştir. Bu gelişmelere paralel olarak e-adalet konusunda örnek gösterilen ülkemizde de elektronik tebligat müessesesinin uygulamasına bu madde vasıtasıyla başlanacaktır.

Bu alandaki gelişmelerin yeni olması, herkesin şu anda bir elektronik adresi kullanamaması gibi hususlar dikkate alınarak, e-tebligatın kural olarak zorunlu olmaması esası kabul edilmiştir. Şu anda e-tebligatı kabul eden ülkelerde de henüz bu yöntem zorunlu değildir, alternatif olarak sunulmaktadır. Bu gerekçelerle, maddenin birinci fıkrasında, e-tebligat bir zorunluluk değil, kullanmak isteyenler için bir kolaylık ve imkân olarak sunulmuştur. Özellikle her gün yargı alanında tebligatla karşılaşan avukatların, istedikleri takdirde bu yolla daha seri usullerle tebligat yapabilmelerinin önü açılmıştır. Bu şekilde, e-tebligatın uygulama alanı kazanması ve yaygınlaşması da mümkün olabilecektir.

Birinci fıkrada, bir kimseye bu yolla tebligat yapılabilmesi için, kendisinin önce tebligata elverişli bir elektronik adres vermesi aranmıştır. Fıkrada, "tebligata elverişli elektronik adres" ifadesi özellikle kullanılmıştır. Ayrıntısı, maddenin son fıkrasındaki atf sebebiyle, yönetmeliğe bırakılmakla birlikte, herhangi bir elektronik adres değil, ancak "tebligata elverişli" elektronik adres tebligat için esas alınacaktır. Zira, merkezî Türkiye'de olmayan ve kontrol edilemeyen, denetlenemeyen bir elektronik adres birçok sakıncayı doğurabilir.

Normal tebligatta, tebligatın ulaşp ulaşmadığı veya tarihi ve benzeri hususları kontrol etmek bakımından posta idaresinden sorulabilmesinde olduğu gibi, e-tebligatın da benzer şekilde kontrol edilebilir ve güvenilir olması gerekir. Bu çerçevede, merkezî ve resmî bir elektronik adresin esas alınarak, e-tebligatın yapılması kuralı kabul edilmiş, ancak tebligata elverişli elektronik adresle ilgili hususların ayrıntılı düzenlenmesi yönetmeliğe bırakılmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasında, tek istisna olarak sermaye şirketleri bakımından e-tebligat zorunlu kılınmıştır. Tüzel kişiler içinde bu konuda en uygun olanlar sermaye şirketleridir. Zira, sermaye şirketleri nitelikleri gereği güven uyandırmak, sağlıklı bir organizasyon yapmak ve belirli ölçüde de şeffaf olmak durumundadır. Sermaye şirketlerinin internet sayfası oluşturması ve bu tür teknolojik gelişmeleri takip etmesi gibi zorunluluklar da gündemde bulunmaktadır. Bu hususlar dikkate alındığında, e-tebligatın yaygınlaştırılmasını sağlamak üzere uygun bir zemin de oluşturulmuş olacaktır. Sermaye şirketlerinin bu yolla resmî işlemlerde daha hızlı iletişim kurmaları ve tebligat almaları da mümkün hale gelebilecektir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, elektronik yolla tebligatın zorunlu hâllerde yapılamaması hâli düzenlenmiştir. Birinci fıkra iradî olarak, ikinci fıkra ise zorunlu olarak tebligatın elektronik ortamda yapılması esasını benimsenmiştir. Ancak, bazen elektronik yolla tebligat yapılması mümkün olmayabilir ve bu durum, tebligatı çıkartan veya muhataptan kaynaklanmayabilir. Örneğin, elektronik postaların engellenmesi, teknik altyapının zarara uğraması, istem dışı engellemeler gibi durumlarda, birçok yönden önem taşıyan tebligatın yapılamaması ve bunun da muhatabın iradesi dışı gerçekleşmesi söz konusu olacaktır. Zorunlu sebeplerle elektronik yolla tebligat yapılamıyorsa, tebligatın amacını ortadan kaldırmamak için, alternatif olarak diğer tebligat yollarının devrede kalması ve uygulanabilmesi mümkün olmalıdır. Fıkra bu imkanın, yani diğer yollarla tebligatın açık olduğu düzenlenerek bir boşluğun doğmaması amaçlanmıştır.

Maddenin dördüncü fıkrasında, elektronik yolla tebligatın ne zaman yapılmış sayılacağı açıklığa kavuşturulmuştur. Buna göre, e-tebligat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihte değil, ulaştığı tarihi izleyen üçüncü günün sonunda yapılmış sayılacaktır. Her ne kadar (sermaye şirketleri dışında) e-tebligatın ihtiyarı olması esasını kabul edilmişse de kişilerin fizikî ortamda bulunmayan elektronik adreslerini her gün kontrol edemeyebilecekleri ve kendileri izin vermedikçe onların yerine bir başkasının da bu adrese ulaşması söz konusu olamayacağından, üç günlük süre öngörülmüştür. Bu şekilde üç gün sonra tebligat yapılmış sayılsa da bu usûl, klasik tebligata göre yine de hızlı olacaktır. Burada hesaplama bakımından, elektronik yolla tebligatın muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarih dikkate alınmaksızın, bu tarihi takip eden üçüncü günün sonunda tebligat yapılmış sayılacaktır. Örneğin, elektronik posta 1/12/2009 tarihinde elektronik posta kutusuna ulaşmışsa, bugün hesaba katılmayacak, bugünü takip eden üçüncü günün sonunda, 4/12/2009 tarihi bittiğinde tebligat yapılmış sayılacaktır. Dolayısıyla süre 5/12/2009'da işlemeye başlayacaktır.

Kanunda tüm ayrıntıların yer alması mümkün olmadığı gibi, gelişen şartlara göre Kanunda kısa aralıklarla değişiklik yapmak da doğru olmayacağından, son fıkra, elektronik yolla tebligata ilişkin ayrıntıların yönetmelikte düzenleneceği belirtilmiştir. Bu şekilde, genel çerçevesi Kanunda ortaya konulan ve düzenlenen hükümlerin ayrıntıları yönetmeliğe bırakılmıştır .

Madde 3- Tebligat Kanununun 10 uncu maddesine eklenen ikinci fıkra ile tebligata ilişkin sorunların belki de en önemli kısmının çözüme kavuşturulması amaçlanmıştır. Uygulamada özellikle gerçek kişilerin adreslerinin tam olarak tespit edilememesi sebebiyle, resmî işlemlerde ve bilhassa

yargılama sürecinde gereksiz birçok tebligat yapılmakta, bu ise süreci oldukça uzatmakta, zaman, emek ve para harcanmasına yol açmaktadır. Hatta, Ülkemizde yargılama ile ilgili aksamaların en başında tebligat sorununun geldiği söylenebilir. Yapılan düzenlemeyle bu sorunun önemli ölçüde çözümlenmesi amaçlanmıştır. Daha önce, sağlıklı bir adres veri sistemi mevcut değilken, 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunuyla günümüzde merkezî ve kapsamlı bir adres kayıt sistemi oluşturulmuş bulunmaktadır. Bu sistemden şu anda tüm kuruluşlar, kişisel veriler korunmak suretiyle yararlanabilmektedir. Adres kayıt sistemi, farklı bileşenlerle kontrol edilmekte ve güncellenmektedir. Bu sayede gerek Türkiye'de bulunan Türk vatandaşları ve yabancılar, gerekse yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının yerleşim yerleri kayıt altına alınmış bulunmaktadır. Hatta bu sistem içinde kişilerin yerleşim yeri adresleri yanında ikincil ve üçüncül adresleri de kayıtlı hale getirilebilmektedir. Kısaca, artık bir kişinin adresinin bilinmemesi, çok düşük bir ihtimal olarak karşımıza çıkacaktır. Bu sistemi düzenleyen 5490 sayılı Kanuna göre, yürütülecek iş ve işlemlerde bu sistemdeki adresin esas alınacağı da hükme bağlanmıştır. Yani, adres kayıt sistemindeki adresi kabul etmek hem fiilî hem de kanunî bir zorunluluktur.

Yapılan yeni düzenlemeyle, önce yine bilinen en son adrese tebligat yapılacaktır. Böylelikle, muhataba daha kolay ulaşılacak bir adres biliniyorsa oraya tebligat yapılması imkânı açık tutulmuştur. Ancak, tebligatın yapılmasını isteyen veya tebligatı çıkartan makamın bildirdiği adresin, tebligata elverişli olmadığına anlaşılmaması ya da bu adrese tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın 5490 sayılı Kanuna göre adres kayıt sistemindeki adresi bilinen son adresi olarak kabul edilerek, tebligat buraya yapılacaktır. Yukarıda açıklanan gerekçelerle, adres kayıt sistemindeki adres, kişinin resmî tebligat adresi olarak kabul edilmiştir. Bu gerekçeler yanında, bir devlete vatandaşlık bağıyla bağlı olmak aynı zamanda belirli yükümlülükleri de içermektedir. Bir vatandaşın adresini doğru bir şekilde bildirmesi ve kendisine ulaşılabilmesi önemlidir. Hiç kimse, adres değişikliğini bildirmemek suretiyle ihmali veya adresini belirsiz hâle getirecek kötü niyetli davranışlarıyla hak elde etmemelidir. Hukuk düzeni, kişinin açık ihmal veya kötü niyetini korumaz. Kaldı ki, yeni adres kayıt sistemi sadece beyana değil, aynı zamanda değişik bileşenlere göre adres tespiti ve doğrulaması yapmakta, kişinin resmî işlemlere esas olacak yerleşim yeri adresi başta olmak üzere, ikincil ve diğer adreslerini de kaydetmektedir. Şu anda tüm adres araştırmaları bu adres kayıt sistemi esas alınarak yapılmaktadır. Adres kayıt sistemi dışında ayrıca bir adres araştırması yapılmayacaktır. Bu açıdan, adres kayıt sistemindeki adres, başkaca araştırma yapılmasını gerekli kılmayan son adres olarak kabul edilmiştir. Bu durumda, ne tebligatı çıkartan merciin ne de posta memurunun başkaca bir adres araştırması yapmasına gerek bulunmamaktadır.

Adres kayıt sistemiyle ilgili olarak yapılan bu düzenlemenin sonucu olarak gereksiz zaman, iş gücü ve maddî kaybın önüne geçmek için, bilinen adrese yapılan tebligatın karşılıksız kalması halinde adres kayıt sistemindeki adrese yapılan tebligatın geçerli sayılacağı kabul edilmiştir. Bu yeni düzenleme, tebligatla ilgili temel sorunların hukukî bakımdan önemli bir kısmını çözebilecek mahiyettedir.

Çok zayıf bir ihtimal olmakla birlikte, muhatabın adres kayıt sisteminde de bir adresi bulunmuyorsa, bu durumda ancak o zaman adresi meçhul sayılarak, 28 inci maddedeki araştırmanın ardından ilânen tebligat yapılacaktır. Yeni düzenlemeyle birlikte adres kayıt sisteminde bir adres mevcut olduğu sürece, adresin meçhul sayılması ve adres araştırması yapılması mümkün değildir. Bu sebeple 28 inci madde hükmünün uygulanması oldukça istisnai kullanılabilecek bir hâl alacaktır.

Madde 4- Tebligat Kanununun 21 inci maddesi çok sık uygulanan bir hükümdür. Bu maddede, muhatap veya kendisine tebliğ yapılabilecek kimselerden hiçbirisi tebliğ adresinde bulunmaz veya bulunduğu hâlde tebellüğden imtina ederse, hangi yolun izleneceği belirtilmiştir. Bu durumda maddenin birinci fıkrasındaki yol izlenerek tebligat yapılacaktır.

Bu maddeye ikinci fıkra eklenmiş, mevcut ikinci fıkra, üçüncü fıkra olarak teselsül ettirilmiştir. Eklenen fıkrayla adres kayıt sistemindeki adrese tebligat yapılması hâlinde izlenecek yöntem belirtilmiştir. Zira, 10 uncu maddede yapılan değişiklikte birlikte, bilinen en son adrese çıkartılan tebligattan sonuç alınamazsa, adres kayıt sistemindeki adres esas alınacak, başkaca araştırma yapılmadan tebligat o adrese yapılacaktır. Böyle bir durumda, muhatapın adresi, adres kayıt sisteminde görülmek ve kaydedilmekle birlikte, kendisi o adreste hiç bulunmaz ya da sürekli şekilde o adresten ayrılmış olursa, tebliğ memurunun evrakı iade etmemesi, 21 inci maddeye göre tebliğ işlemlerini yapması gereklidir. Zira, adres kayıt sistemindeki adres, nihaî adres olarak kabul edilecektir. Muhatap adresini değiştirmişse, bu değişikliği belirli bir süre içinde ilgili mercilere bildirmek zorundadır.

Yeni düzenlemeye göre, adres kayıt sistemine çıkartılacak tebliğ evrakında, tebliğin, "adres kayıt sistemi"ndeki adrese çıkartıldığının açıkça belirtilmesi gerekmektedir. Böylece tebliğ memuru, yapacağı tebligatın bu çerçevede bir tebligat olduğunu bilerek hareket edecektir. Böyle bir durumda muhatapın adres kayıt sistemindeki adresinde oturmamış olduğu veya sürekli olarak ayrıldığı tespit edildiğinde, tebliğ memuru tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veya zabıta amir veya memurlarına imza mukabilinde teslim ederek tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırılacaktır. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılacaktır. Bu durumda komşu, kapıcı ya da yöneticiye haber verme zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu fıkrayla, muhatapın gerçek adresini ilgili mercilere bildirmemesi durumunda, adres araştırması yapma zorunluluğu ortadan kaldırılmaktadır.

Madde 5- Tebligat Kanununun 23 üncü maddesi tebliğ mazbatasında yer alması gereken hususları düzenlemektedir. Tebliğ mazbatasının içereceği hususlar oldukça önem taşımaktadır. Bu çerçevede, mazbatada tebligatın neden yapıp neden yapılamadığının da belirtilmesi ve belgelendirilmesi gerekir. Özellikle adreste bulunmama sebebi, bilhassa 20 nci veya 21 inci maddelerden hangisinin uygulanacağını tespiti bakımından önemlidir. Tebligat görevlileri zaman zaman adreste bulunmama sebebini mazbataya açıkça yazmamaktadır. Bunun önüne geçilmesi ve tebligatın usulsüzlüğünü engellemek bakımından, "adreste bulunmama" sebebini de mazbataya yazılacağı hususu açık ve tereddütsüz bir düzenlemeye kavuşturulmuştur.

Madde 6- Tebligat Kanununun 25/a maddesinde siyasî temsilcilikler aracılığıyla yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarına tebligat usûlü düzenlenmiştir. Bugüne kadar yurt dışı temsilciliklere gönderilen tebligat Adalet Bakanlığı aracılığıyla yapılmaktaydı. Maddeye eklenen yeni fıkra bu hususta kolaylık getirilmiştir. Bu bağlamda, Türk vatandaşları bakımından, Adalet Bakanlığının aracılığı olmadan, doğrudan ilgili temsilciliğe tebligatın gönderilmesi usulü kabul edilmiştir. Zira, Adalet Bakanlığının aracılığı sadece şekli hususların incelenmesi ile ilgilidir. Bu inceleme yargı organınca yapıp tebliğ evrakı gönderilebilecek, böylece hem zaman hem de para kaybı önlenecektir. Ayrıca, Türk yargı organının yine Türk vatandaşı olan taraf için doğrudan Türk temsilciliğini kullanarak tebligat yapması hiçbir sakınca doğurmayacak, bilakis birçok yarar sağlayacaktır.

Yukarıdaki gerekçelerle birlikte, çok özel durumlarda, ilgili yargı organının Adalet Bakanlığı aracılığıyla temsilcilik üzerinden tebligat yaptırması bazen gerekli olabilir. Bu gibi istisnai durumlarda da bir sakıncanın ve boşluğun doğmaması için, hüküm emredici şekilde düzenlenmemiş, "gönderilebilir" ifadesi kullanılarak bu ihtimal de açık tutulmuştur. Böylece, gerektiğinde yargı organının ilgili temsilciliğe doğrudan değil, Adalet Bakanlığı aracılığıyla tebligatı ulaştırmasının önü de tamamen kapatılmamıştır.

Madde 7- Maddede yapılan değişiklikle ilânen tebligatın elektronik ortamda yapılabilmesi mümkün hâle getirilmiştir. Burada ilânen tebligatın tamamen elektronik ortamda yapılması değil, diğer ilânen tebligat yöntemlerine ek bir şekilde düzenlenmesi kabul edilmiştir. Buna göre ilânen tebligatın, gazete yanında, ayrıca elektronik ortamda da yapılması gerekmektedir.

Aslında ilânen tebligat farazî bir tebligattır. Zira, ilânı, muhatabın görüp görmeyeceği, bu tebligattan haberdar olup olamayacağı meçhuldür. Bu sebeptendir ki, ilânen tebligat, en son çare olarak ve araştırmalara rağmen muhataba ulaşamama ihtimaline karşı düzenlenmiştir. Elektronik ortamda yapılacak ilânen tebligattan haberdar olma ihtimali, klasik yöntemlerle yapılan ilânen tebligata göre çok yüksektir. Bir kimsenin her gazeteyi okuması ya da her ilâna bakması mümkün değildir; ancak bir arama motorundan veya ilgili elektronik resmî ilân ortamına girerek ilânen tebligatı öğrenmesi mümkündür. Tüm bu yararları dikkate alındığında, klasik yöntemler yanında elektronik ortamda da ilânen tebligat yapılması kabul edilmiştir.

Madde 8- Kanunun 35 inci maddesi ile ilgili olarak, tebligata elverişli adresin bulunamaması veya bu maddenin uygulanmasındaki bilgi eksikliği gibi nedenlerle uygulamada birçok sorun ortaya çıkmaktadır. Bu konuda ortaya çıkan sorunlar, gerçek kişiler bakımından adres kayıt sisteminin oluşturulması sebebiyle bundan böyle giderilebilecek niteliktedir. Tüzel kişiler bakımından ise adresleri farklı şekillerde tutulan sicil ve kayıtlarda bulunduğundan, bu resmî kayıtlarındaki adreslerinin esas alınması gereklidir.

Maddenin birinci fıkrası aynen muhafaza edilmiştir. Buna göre, daha önce kendisine usulüne uygun şekilde tebligat yapılmış kimse, adresini değiştirdiğinde yenisini bildirirse, tebligat bu yeni adrese yapılır. İkinci fıkradaki yeni düzenleme sonucu, daha önce kendisine tebligat yapıp da adresini değiştiren ve bunu bildirmeyen kişiye ne şekilde tebligat yapılacağı hususu yeniden düzenlenmiştir. Buna göre, adresini değiştiren, ancak yeni adresini yargı organına bildirmeyen kişi, gerçek kişi ise, öncelikle adres kayıt sisteminde kayıtlı adresine tebligat yapılacaktır. Adres kayıt sistemi oluşturulduğundan, tebligat memurunun ayrıca adres araştırması yapması yöntemi terkedilmiştir.

Gerçek kişiler bakımından adres kayıt sisteminde bir adresin bulunmaması çok zayıf bir ihtimaldir. Ancak zayıf da olsa, bu ihtimalin gerçekleşmesi durumu da gözetilerek, evrakın bir nüshasının eski adrese ait binanın kapısına asılacağı ve bunun da tebligat tarihi sayılacağı şeklindeki fıkranın geri kalan kısmı aynen muhafaza edilmiştir.

Maddenin dördüncü fıkrası, tüzel kişiler bakımından özel ve açık bir düzenleme getirmektedir. Tüzel kişilerin adreslerinin, bir sicil veya resmî kayıtla belirli olması sebebiyle meçhul olması düşünülemez. Bu çerçevede daha önce kendilerine tebligat yapılmamış olsa bile, tüzel kişiler bakımından resmî kayıtlardaki adreslerinin esas alınacağı ve bu madde hükümlerinin uygulanacağı açıkça düzenlenmiştir.

Maddeye yeni eklenen son fıkrada ise, yurt dışında bulunan Türk vatandaşları bakımından 35 inci maddenin nasıl uygulanacağı hususu açıklığa kavuşturulmuştur. Bu düzenleme ile daha önce kendisine yurt dışında tebligat yapılan Türk vatandaşlarının da adres değişikliklerini ilgili yargı organına bildirmesi zorunluluğu kabul edilerek, bu değişiklik bildirilmediğinde nasıl bir yol

izleneceği belirtilmektedir. Daha önce kendisine usulünce tebligat yapılan kimse adresini değiştirdiği hâlde bu değişikliği bildirmezse, önce adres kayıt sistemindeki adresine bakılacaktır. Çünkü, yurt dışındaki Türk vatandaşları bakımından da adres kayıt sisteminde açık adres kaydı tutulmaktadır. Zayıf bir ihtimal de olsa, adres kayıt sisteminden de yerleşim yeri adresi tespit edilemezse, bu kişinin yurt dışında daha önce usulüne uygun şekilde tebligat yapılan adresine, Türkiye Büyükelçiliği veya Konsoloslukunca Kanunun 25/a maddesine göre gönderilen bildirimin adrese ulaştığının belgelendiği tarihten itibaren otuz gün sonra tebligat yapılmış sayılacaktır. Bu yöntem, aynı zamanda Kanunun 25/a maddesindeki yöntemle uyumlu bir düzenleme olup, ortaya çıkacak belirsizlikleri gidereceği gibi, bu yolla ortaya çıkacak zaman ve para kaybının da önüne geçilmiş olacaktır.

Madde 9- Maddeyle, sadece celse esnasında doğrudan tebligat düzenlenmekte iken, yapılan değişiklikle aynı zamanda mahkeme, savcılık kalemlerinde ve icra dairelerinde yapılan tebligat da madde kapsamına alınmıştır. Uygulamada özellikle avukatlara, dilekçelerin, belgelerin veya kararların mahkeme veya savcılık kaleminde ya da icra dairelerinde elden ve memur aracılığıyla tebliğ edildiği görülmektedir. Bu, kısa, ucuz ve pratik bir tebligat yöntemidir. Ancak, uygulamada başvuru bu yöntemin tam bir kanunî dayanağı yoktur. Değişiklikle birlikte uygulamada izlenen bu yöntem kanunî bir çerçeveye kavuşturulmuştur. Böylece, kalemde taraflara, katılana ve vekillere imza karşılığında belgelendirilerek yapılan tevdi, tebliğ olarak kabul edilmiştir.

Celse ve kalemde yapılan tebligatın nasıl yapılması gerektiği de açıkça belirtilmiştir. Buna göre, tebligat yapılan kişinin (taraf, katılan veya vekil) imzası alınarak ve tebliğ konusu da belirtilerek, tebligatın belgelendirilmesi gerekmektedir. Bu şekilde tebligat yapılması halinde, ayrıca tebliğ mazbatasının düzenlenmesi gerekmeyecektir. Zira, bu tür tebligat ya mahkeme tutanağı veya mahkeme kalemindeki belgelerle belgelendirilmektedir.

Madde 10- Maddede özellikle adres kayıt sisteminin oluşturulması sebebiyle, tapu idaresince yapılacak tebligat yeniden düzenlenmiştir. Adres kayıt sistemi oluşturulduğu için, ikinci fıkradaki adres belirsizliği ve ilânen tebligat ihtiyacı ortadan kalktığından bu yöndeki düzenleme kaldırılmıştır. Birinci fıkraya, hak sahibinin adresinin bilinmemesi durumunda, adres kayıt sistemindeki adresin tebligat adresi sayılacağı şeklinde cümle eklenmiştir.

Madde 11- Maddeyle, Kanunun 60 ıncı maddesi değiştirilerek Tebligat Tüzüğü yerine geçmek üzere bir yönetmelik hazırlanması öngörülmektedir.

Madde 12- Maddeyle, 60 ıncı maddede belirtilen yönetmeliğin bu Kanunun yayımını izleyen altı ay içinde hazırlanması ve anılan yönetmeliğin yürürlüğe konulmasına kadar Tebligat Tüzüğü'nün bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunması öngörülmekte ve mevzuatta Tebligat Tüzüğüne yapılan atıfların yönetmeliğe yapılmış sayılması hükme bağlanmıştır.

Diğer taraftan, Kanunun amacına ulaşabilmesi için en önemli husus elektronik ortamda tebligatın yapılabilmesi için teknik altyapının zamanında yerine getirilmesidir. Kamu kurum veya kuruluşları ile kişiler arasında elektronik yolla yapılacak tebligatın hukuken ve teknik olarak güvenli ve geçerli bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlayan sistemin altyapısı PTT Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilecektir. Genel Müdürlüğe daha önce sistemi uygulayan uluslararası örneklerdeki tecrübe dikkate alınarak azamî bir yıllık süre verilmiştir. Böylece, hâlihazırda resmî tebligatı fizikî ortamda yapma görevi ve inhisarı olan PTT'ye, elektronik tebligat konusunda da bu görevi yürütmesi hususunda tekel olma hakkı verilmiştir.

Madde 13- Ülkemizde adli sicil kaydı yılda yaklaşık onbeş milyon vatandaşımızı ilgilendirmektedir. Buna bağlı olarak Adalet Bakanlığı bu hizmeti sunmak için çok sayıda personel istihdam etmektedir. Adli sicil ve arşiv kayıtlarında sorgulamaların elektronik ortamda Adli Sicil ve Arşiv Kaydı Paylaşım sistemi üzerinden sunulmaya başlanmasıyla bu personelin başka alanlarda çalıştırılması kamuda kaynak artışı sağlayacaktır.

Adalet Bakanlığı, kişilere adli sicil veya arşiv kaydı belgelerini beş TL 'ye vermektedir. Adalet Bakanlığının 2007 yılında vatandaşlardan almış olduğu ücret toplamı yaklaşık kırkbeş milyon TL'ye ulaşmıştır. Ancak, vatandaşlar için ulaşım masrafları, otopark ücreti, mesaiden feragat, sırada bekleme süreleri dikkate alındığında görünmeyen masrafların çok daha fazla olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu hizmetten yararlanma, vatandaşlarımıza, standart maliyet modeli yöntemiyle yapılan hesaplamalara göre yaklaşık ikiyüz milyon TL'lik yük oluşturmaktadır.

Madde ile 5352 sayılı Kanunun 13 üncü maddesi değiştirilmiştir. Tüm kamu kurum ve kuruluşlarına, görev ve yetkileri ile sınırlı olmak üzere, gerçek kişilere ise güvenli elektronik imzaları vasıtasıyla, sadece kendileri ile ilgili olmak şartıyla, doğrudan adli sicil ve arşiv kayıtlarını sorgulama imkânı getirilmektedir.

Bu düzenleme ile; maddenin eski hâlinde de olduğu üzere mahkeme, hâkim, askeri hâkim, Cumhuriyet başsavcılığı ve askeri savcılık makamları, bir suça ilişkin soruşturma ve kovuşturma kapsamında adli sicil ve arşiv kayıtlarında doğrudan doğruya sorgulama yapabileceklerdir. İkinci fıkraya göre ise kolluk ve diğer kamu kurum ve kuruluşları, Adalet Bakanından gerekli izni almak suretiyle, görev ve yetkileri kapsamındaki ihtiyaç duydukları adli sicil ve arşiv kayıtlarını doğrudan Adli Sicil ve Arşiv Kayıtları Paylaşım Sisteminden sorgulayabileceklerdir. Bununla birlikte, Adli Sicil ve Arşiv Kayıtları Paylaşım Sistemi veri tabanındaki bilgilerin tamamı toplu halde hiçbir kuruma veya kişiye verilemeyecektir. Diğer taraftan, adli sicil ve arşiv bilgileri hassas kişisel veriler kapsamında değerlendirilen kişisel veriler arasında yer aldığından, sorgulanan adli sicil ve arşiv kayıtlarına ilişkin bilgi ve belgelerin, sorgulama yapan kurumlarda sorgulamayla ilgili iş ve işlemin tamamlanmasından sonra hiçbir şekilde muhafaza edilmeyeceği veya kayıt altına alınamayacağı açıkça vurgulanarak, bu bilgi ve belgelerin sorgulamanın tamamlanmasından sonra imha edileceği hükme bağlanmıştır.

Maddenin üçüncü fıkrasında gerçek kişiler, kendileri ile ilgili adli sicil ve arşiv kayıtlarını güvenli elektronik imza veya yönetmelikte sayılan güvenli kimlik doğrulama araçlarını kullanarak sorgulama yapabilmelerine imkan tanınmıştır. Sorgulama sonucu oluşturulan elektronik imzalı adli sicil belgesi talep sahibine elektronik ortamda güvenli bir şekilde ulaştırılacaktır.

Dördüncü fıkra, Adli Sicil ve Arşiv Kaydı Paylaşım Sisteminden elektronik ortamda, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek kişilerce yapılacak sorgulamalardan ücret alınmaması hükme bağlanmıştır.

Beşinci fıkra, maddenin uygulanmasına yönelik hususların Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmüştür.

Madde 14- Madde ile 5352 sayılı Kanuna geçici 3 üncü madde eklenmektedir. Geçici 3 üncü madde ile Kanunun 13 üncü maddesinin uygulanması bakımından kamu kurum ve kuruluşlarına maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç bir yıl içinde teknik altyapılarını kurmaları amacıyla geçiş süreci öngörülmüştür.

Ayrıca, 13 üncü maddede belirtilen yönetmeliğin hazırlanma süreciyle ilgili düzenleme yapılmıştır.

Diğer taraftan, kamu kurum ve kuruluşlarının maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç bir yıl içinde gerekli altyapıyı kurup Adalet Bakanından gerekli izni aldıktan sonra, vatandaşlardan doğrudan adli sicil veya arşiv kaydı isteyemeyeceği açıkça hükme bağlanmıştır.

Madde 15- Yürürlük maddesidir.

Madde 16- Yürütme maddesidir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tebliğat Kanunu ile Karayolları Trafik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

17.12.2009

Veysi Kaynak

Kahramanmaraş

GENEL GEREKÇE

İşlem ve iradelerin, ilgililerin bilgi ve öğrenme alanlarına güvenli şekilde ulaştırılması, devletin asli görevlerindendir.

Tebliğ kamu görevinin temel zemini, bu alandaki hukuk düzenidir. Bugün şekli hukukun önemli bir dalını oluşturan "Tebliğat Mevzuatı", doktrin ve içtihat derinliği ile bir bütünlük içinde işlevini sürdürmektedir.

Yargılama usulü kanunlarında yaşanan reform süreci, tebligat mevzuatını dışarıda bırakamaz. Özellikle teknolojik gelişmelerin ve uygulamada beliren kimi sorunların çözümlerinin uyarlama yoluyla bu mevzuata aktarılması gereği açıktır.

Teklifimiz, usule aykırı tebliğ kurumunda yaşanan genel-özel hüküm çatışmasını gidermeye yönelik bir düzenleme niteliğindedir.

Öteyandan karayolu üzerinde ve hemzemin geçitlerde meydana gelen kazalara dayalı davalarda yargı kolu (görev) sorunu, yasa seviyesinde çözülmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Özel kanunlarda tebligatın behemehal usulüne uygun yapılması zorunlu görülmüş, tersine söyleyişle muhatabın ittilatını yeterli saymayan bir kesinlik benimsenmiş ise, öğrenme beyanı yahut öğrenme karineleri tebliğin yerine geçemeyecektir. Kamulaştırma işleminin tebliğine ilişkin özel hüküm ile İdari Yargılama Usulü Yasasındaki dava açma sürelerinin başlangıcına esas olan tebliğ hükümleri, bu nitelikteki hükümlerdir. Bu gibi durumlarda tebligatın usulüne uygun olarak yapılması, geçerli tebliğin vazgeçilemez şartıdır.

Teklif bir yönüyle Anayasanın 40/2 hükmünün uyumu niteliğinde olup uygulamada beliren tereddütleri ortadan kaldırmaktadır.

Madde 2- Karayolları Trafik Kanunu, kamuya ait araçların karayolu üzerindeki seyrini (m.85, 86, 90, 106, 109 ve diğ.) kendi kapsamına almış ve bu nevi araçların sebebiyet verdikleri zararların tazmini davaları -doğru olarak- adli yargıda görülmüştür. Yasanın 106 ncı maddesi hükmü aynen şöyledir: " ... (kamuya) ait motorlu araçların sebep oldukları zararlardan dolayı, bu Kanunun işletenin hukuki sorumluluğuna ilişkin hükümleri uygulanır ... ". Kökleşmiş yargısal uygulamaya ve

yasaya hakim sisteme rağmen son yıllarda kamu araçları ile işlenen kazalardan doğan zararlara ilişkin davaların idari yargıda görülmesi gerektiği yönünde Uyuşmazlık Mahkemesi kararları kurulmaktadır. Adli Yargı (özellikle Yargıtay), Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarına rağmen içtihadını müstakar olarak sürdürmektedir.

Aynı sorun, karayolu-demir yolu kesişme noktalarında (hemzemin geçitlerde) meydana gelen tren-trafik kazaları yönünden de yaşanmaktadır (m.3. "hemzemin geçit" tanımı, m. 76/ a-b). Hemzemin geçitlerde meydana gelen tren-trafik kazalarının dahi - görev, kurtuluş kanıtı, zaman aşımı dahil, bir bütün olarak- Karayolları Trafik Kanununa tabi olduğu kuşkusuzdur. Teklif bu noktayı da yasa seviyesinde açıkça düzenlemeyi amaçlamaktadır. Yüksek Yargıtayın yerleşik uygulamaları da aynı doğrultudadır. Ne var ki Uyuşmazlık Mahkemesi, bu konuda dahi farklı görev kararları kurmuştur.

Uyuşmazlık Mahkemesi, kararlarında özel hukuk sorumluluğunun benimsenmiş olmasına atıf yapmakla birlikte yasada "açık bir görev kuralına yer verilmemiş olması" argümanına dayanmaktadır (UYM.3.5.2004 t, 21/20- E/K).

Türk Hukukundaki köklü paradigmalardan biri, "karayolu şeridindeki araç seyrinin özel hukuk alanı olduğu" hususudur. Yasanın ve bu konudaki hukuk tefekkürünün oturduğu zemin budur. Kamuya ait araçlar yönünden sevk edilen özel kural (m. 106) karşısında başkaca bir sonuca varmak da mümkün görülmemektedir. Aynı seyir çizgisinde hareket eden, aynı tür risk üreten araçlar arasında özel-kamu ayırımını esas alarak yasaya rağmen içtihatla farklı görev kuralı oluşturmak, giderek aynı riskten farklı hukuk uygulamalarına yol açmak, hukuk ve adalet mantığı ile de bağdaşmaz (Any.m.2). Olagelen çözüm, bu yönüyle adli-idari yargı görev ayırımına ilişkin anayasa normlarıyla da uyum içindedir (Any.M.15.5.1997 t, 72/51 - E/K). İşletenin hukuki sorumluluğuna ilişkin kurallar ile tam-yargı hukukuna ilişkin kurallar; zaman aşımı, kurtuluş kanıtı ve benzeri açılardan bir çatışma içindedir. Mevzuat ve uygulama uyumu, adli yargı seçeneğinde ancak sağlanabilir. Çünkü adli yargı, idari yargıdaki 1 yıllık hak düşürücü süreyi değil, Karayolları Trafik Kanunundaki zaman aşımı süresini uygulayacaktır (KTK m.109, 106 vb.). İdari yargının bağlı olduğu hukuk (İdari Yargılama Usulü) ve tam-yargısı davası tipi (kısmi dava açma imkansızlığı), Karayolları Trafik Kanunundaki sorumluluk kurallarının bu yargı kolunda uygulanmasına engeldir. Oysa görev, idari yargıda da olsa Karayolları Trafik Kanununu hükümlerinin uygulanması zorunludur (m. 106/1).

İdari ve Adli Yargı kolları arasındaki görev uyuşmazlıkları, trafik kazalarından kaynaklanan davaların görülmesinde sürekli bir belirsizliğe, gecikmelere ve hak kayıplarına yol açmaktadır.

Teklif, sözü edilen belirsizlikleri, hukuk devletinin ve trafik/tehlike sorumluluğunun yapısal özelliği içinde gidermektedir. Zarar görenin kamu görevlisi olması, adli yargı görevini etkilemez. Karayolları Trafik Kanunu, ne kamu araçları ve ne de o araçlar içinde bulunan zarar gören kamu görevlileri bakımından -doğru olarak- bir ayırım yapmamıştır. Yasanın amacı, karayolu trafiğinin ve araçların ürettikleri risklere dayalı hukukta yeknesak çözüm düzeni oluşturmaktır. Yargısal görev (usul) de bu amacın dışında değildir. Bir başka yönüyle teklif, yargı sistemindeki "görevsizlik tartışmalarının yükünü" ortadan kaldırmakta ve hak arama özgürlüğü ile adil yargılanma hakkını güçlendirmektedir. Görev kuralını üretme münhasır yetkisi, anayasaya aykırı olmamak kaydı ile yasama organına aittir (Any.m.142).

[Kamuya ait araçların sebebiyet verdiği trafik kazalarına dayalı sorumluluk davalarında görevin adli yargıda olduğu çözümü için, bkz. Prof. Dr. Tandoğan Haluk, Kusura Dayanmayan Sözleşme Dışı Sorumluluk Hukuku, Ank. 1981 t, s.232 ve dev. Aynı doğrultuda Fransız modeli, aynı kaynak, s.233. Prof. Dr. Gözübüyük Şeref, Yönetmelik Yargı, Ank.1993, s.73. Keza aynı doğrultudaki 1957 tarihli Fransız Yasası, age. s.74, dn. 17. Prof. Dr. Gözler Kemal, İdare Hukuku Dersleri, Bursa 2009, s.824. Prof. Dr. Ozansoy Cüneyt, Tarihsel ve Kuramsal Açısından İdarenin Kusurdan Doğan Sorumluluğu (yayınlanmamış doktora tezi), s.194, 330 ve dev. Askeri Yüksek İdare Mahkemesi, 2D. 2.6.1999 t, 812/396- E/K; aynı M. 2D. 9.1.2002 t, 865/24-E/K; YHGK. 24.3.2004 t, 4-189/153-E/K, Y4HD. 24.2.2003 t, 633/1701-E/K (YKD. 2003/7.5.1040). Uyuşmazlık Mahkemesinin 18.10.1978 t, 16/19- E/K (Prof. Tandoğan, age. s.233, dn. 83,86. Aynı M. 24.12.1980 t, 4/5- E/K. D8D. 09.03.1994 t, 1260/776 - E/K).

İdari Yargının görevli olduğu yönünde, bkz. Uyuşmazlık Mahkemesi, 21.10.2000 t, 20/47-E/K, Aynı M. 20.11.2000 t, 36/48-E/K). Keza Danıştayımızın aynı doğrultudaki yerleşik kararları.(Par.Ex.D 12D.21.6.1967 t, 577/1124 -E/K).

Hemzemin geçitlerdeki trafik-tren kazalarında görevin adli yargıda olduğu yönündeki Yüksek Mahkeme kararları için, bkz. Prof. Tandoğan, age.s.239 dn.100, YHGK- 28.11.2001 t, 4-661/1074-E/K; Y4HD.3.7.2000 t, 5615/6478-E/K; Aynı daire 20.4.1981 t, 2545/5417 -E/K; Y19HD. 6.6.1994 t, 6578/5749-E/K; Uyuşmazlık Mahkemesi. 19.3.1975 t, 7/97- E/K (12.6.1975 t, 15263 sayılı Resmi Gazete).]

Yukarıda belirtilen sebeplerle iş bu teklifin verilmesi zorunlu olmuştur.

Madde 3- Yürürlük maddesidir.

Madde 4- Yürütme maddesidir.

KAHRAMANMARAŞ MİLLETVEKİLİ VEYSİ KAYNAK'IN TEKLİFİ
TEBLİGAT KANUNU İLE KARAYOLLARI TRAFİK KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 11.2.1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanununun 32 nci maddesine son fıkra olarak aşağıdaki hüküm eklenmiştir.

“Özel kanun hükümleri saklıdır.”

MADDE 2- 13.10.1983 tarih ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 110 uncu maddesi, başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Görevli ve Yetkili Mahkeme”

MADDE 110- İşleteni devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların sebebiyet verdiği zararlara ilişkin olanları dahil, bu kanundan doğan sorumluluk davaları, adli Yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu kanun hükümleri uygulanır.

Motorlu araç kazalarından dolayı hukuki sorumluluğa ilişkin davalar, sigortacının merkez veya şubesinin veya sigorta sözleşmesini yapan acentenin bulunduğu yer mahkemelerinden birinde açılabilir. " gibi, kazanın vuku bulduğu yer mahkemesinde de açılabilir. "

MADDE 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

Esas No.: 1/742, 2/546

Karar No.: 28

11/2/2010

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınızca, “Tebliğat Kanunu ile Adli Sicil Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/742)” 1/10/2009 tarihinde; Kahramanmaraş Milletvekili Veysi Kaynak’ın “Tebliğat Kanunu ile Karayolları Trafik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/546)” 18/12/2009 tarihinde; esas komisyon olarak Komisyonumuza havale edilmiştir. Tasarı ve Teklif, Komisyonumuzun 20/1/2010 tarihli 57 nci ve 3/2/2010 tarihli 58 inci toplantılarında Adalet Komisyonu Başkanı Ankara Milletvekili Ahmet İYİMAYA başkanlığında Adalet Bakanı Sadullah ERGİN, Başbakanlık, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Yargıtay Başkanlığı, Danıştay Başkanlığı, Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığı ve diğer bazı kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla görüşülmüş ve anılan Tasarı ile Teklif birbirleriyle ilgili görülerek İçtüzüğün 35 inci maddesi uyarınca Tasarı esas alınmak suretiyle birleştirilmiştir. Yapılan görüşmelerin tamamı tutanağa bağlanmış ve geneli üzerinde yapılan görüşmeler ardından maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir. Maddelere ilişkin olarak yapılan görüşmeler esnasında, 25/5/2005 tarihli ve 5352 sayılı Adli Sicil Kanununun 13 üncü maddesinin değiştirilmesini öngören Tasarının çerçeve 13 üncü maddesinin ve bahse konu Kanuna geçici madde eklenmesini öngören çerçeve 14 üncü maddesinin derinlemesine incelenmesi gerektiği yönünde ortaya çıkan genel kanaat üzerine anılan maddeler alt komisyona havale edilmiştir.

Komisyonumuzda yapılan görüşmelerde aşağıda belirtilen görüşler dermeyan olunmuştur.

Tasarıyla değişiklik yapılması öngörülen 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanununun aradan geçen zaman zarfında bazı ihtiyaçları karşılamaktan uzak kaldığı ve değişen ve gelişen teknolojik şartlara uyum sağlamak zorlandığı hususu ifade edilmiştir.

Kişilerin, haklarında kurulacak işlemlerden zamanında haberdar olmaları zorunluluğu, yalnızca temel bir insan hakkı değil, aynı zamanda hukuk devletin de bir unsurudur (Any.m.2, 12, 36, 40). Tebliğ (bildirim), işlem ile, ilgili (kişi) arasında bilgi akışını sağlayan usul köprüsüdür. Tebligat düzeni gerçeklik temelinde işlemeyen bir yapı, en başta hakkı tahrip eder. Kusurlu tebligata bağlı olarak tarafın yokluğunda kurulan ve aynı usul içinde bütün kanun yolları tükenmiş bir hükmün mülkiyet hakkını söndürmesi, olmayan borcu üretmesi, boşanmayı sağlanması... rastlanmayan örnekler değildir. Yine kusurlu ve geçerli sayılan tebligatlarla hak-düşürücü sürelerin dolmuş olduğu haller, yaşam sürecinde bolca gerçekleşebilmektedir. “Öğrenmenin sağlanması/tebellüğ, yalnızca hakkı korumaz, aynı zamanda hukuka ve işleme kalite kazandırır.” Yargıtay, benzeri yaklaşımı şöyle ortaya koymuştur: “... Yukarıda belirtilen işlemler yapılmaksızın ve ilkeler göz ardı edilerek sonuca gidilmiş olmasının doğru olduğu kabul edilemez. Esasen, taraf teşkilinin sağlanması Anayasanın 90/son maddesi delaletiyle AİHS’nin 6 ncı maddesi hükmü uyarınca adil yargılanma hakkının da bir gereğidir. Bu durumda dava dilekçesinin tebliğinin yöntemine uygun olduğu söylenemez. Bunun sonucu olarak davalının eldeki davada savunma hakkını kullanamadığı ortadadır” (Y1HD.16.12.2009 t., 11956/13309-E/K). Aynı şekilde, YHGK.20.09.1999 t.,1-609/744, Y1HD. 15.09.1998 t., 6407/9124-E/K.

Türkiye Büyük Millet Meclisi

(S. Sayısı: 474)

Dijital teknoloji, kusuru en aza indirgenmiş klasik tebligatın risklerini önleyebilecek fırsatları, insanlığın ve adil yargılanma rejiminin emrine sunmuş durumdadır. Zaman ve mekan kavramlarını da köklü şekilde değiştirmekte olan bilgisayar-dijital teknoloji, diğer sektörlerdeki kullanıma paralel olarak tebligat alanına da dahil olmuştur. Tebligat Kanununda değişiklik öngören Tasarının ana-gerekçesi, gelişmiş ülkelerde uygulamaya aktarılan dijital teknolojinin ülkemiz tebligat hukukuna da kazandırılmasıdır. Bu yöntemin sağlayacağı güven yanında, taraf teşkilini hızlandırma işlevi ile yargı yükünü önemli ölçüde azaltacağı, klasik usulün yapısından kaynaklanan tebligat gecikmelerini azaltacağı aşikardır. “Geciken adaletin nerede ise slogana dönüştüğü hiçbir hukuk sistemi, elektronik tebligat usulünden yoksun bırakılmayı kaldıramaz.” Proje, dijital tebligat hükümleri yönünden bir geçiş sürecini de öngörmektedir. Sermaye şirketleri dışında elektronik tebliğ usulünün şimdilik isteğe bağlı olması, teknolojik alt-yapı, nüfusa dayalı adres sistemindeki aksaklıklar, uygulamada gözlenebilecek yeni ve eski usul arasındaki çatışmalar, geçiş sürecinin ve oluşacak yeni kültür ve itiyadın sorunları olarak görülmektedir. Geç kalınmış ve noksanları süreç içinde telafi edilebilecek bu elektronik tebliğ düzenlemesi, Komisyonumuzca da genel kabul görmüştür.

Adli Sicil Kanununun adli sicil ve arşiv kayıtlarında sorgulama yetkisi verilmesine dair usul ve esasları düzenleyen 13 üncü maddesinin değiştirilmesini öngören Tasarının çerçeve 13 üncü maddesi ile aynı Kanuna geçici madde eklenmesini öngören çerçeve 14 üncü maddesi ile adli sicil ve arşiv kayıtlarında sorgulama yapılmasına dair benimsenen usul ve esasların uygulamada sorunlara neden olmasının kuvvetle muhtemel olduğu ileri sürülmüştür. Adli sicil ve arşiv kayıtlarının kişinin özel hayatına özgü verilerin en önemlilerinden olmasına rağmen öngörülen düzenlemede, özellikle kamu kurum ve kuruluşlarının mevzuatın izin verdiği ölçüde kendi iş ve işlemlerine esas olmak üzere, sadece o iş ve işlemlerle ilgili olarak adli sicil ve arşiv kayıtlarında sorgulama yapabilme imkânı getirilmesi, diğer taraftan da bu verilere dair sorgulama yapılması konusunda ilgililerin rızasının aranmaması özel hayatın gizliliğine müdahale sonucunun doğmasına neden olacağı ifade edilmiştir. Ayrıca kolluk kuvvetlerinin, kamu kurum ve kuruluşlarının adli sicil ve arşiv kayıtlarında sorgulama yapabilmelerinin tek kriterinin kendi iş ve işlemleri ile ilgili olarak sadece o iş ve işlemlerle ilgili olduğu göz önünde bulundurulduğunda, gerek iş ve işlem kriterinin ziyadesiyle geniş bir kavram olması, gerekse sorgulamaya esas kriterlerin ilgili kurum veya kuruluşlarca belirlenmesi ve gerekçelendirilmesi sorunlara neden olabileceği ve neticeten Anayasanın 20 nci maddesinde düzenlenen özel hayatın gizliliği ilkesinin ihlaline neden olabileceğine dair ileri sürülen düşünceler çerçevesinde anılan maddeler, üzerlerinde detaylı incelemeler yapılabilmesi amacıyla alt komisyona havale edilmiştir. Alt komisyon; 26/1/2010 tarihinde anılan maddeleri görüşmek üzere toplanmış ve yapılan görüşmeler sonucunda tanzim etmiş olduğu raporu, 27/1/2010 tarihinde Komisyon Başkanlığına sunmuştur. Komisyonumuz 3/2/2010 tarihli 58 inci toplantısında anılan maddelere ilişkin görüşmelerini alt komisyon tarafından kabul edilen metin üzerinden yapmıştır.

Komisyonumuz, Anayasanın 11 inci maddesinin ikinci fıkrası ve İçtüzüğü’nün 38 inci maddesi kapsamında Anayasaya aykırılık itirazını değerlendirmiştir.

Adli Sicildeki kayıt ve arşivlerin (5352 sayılı Kanun m.1,4 ve diğer hükümler) kişilik hakkı kapsamında yer aldığı (Türk Medeni Kanunu m.23) ve özel korunma gördüğü tartışmasızdır. Ancak bu temel hak, Anayasanın 13 üncü maddesinde belirtilen genel kriterler içinde 20 nci maddenin ikinci fıkrasında belirlenen sebeplerle sınırlanabilir. (AKSOY, Can Hüseyin, Kişisel Verilerin Korunması, s.82.92, yayınlanmamış tez. Prof. Dr. KABOĞLU, İbrahim, Özgürlükler Hukuku, Ank.2002, s.81 ve devamı, 267 ve devamı)

Kurumsal Kanun, adli sicil ve arşiv kayıtlarının gizliliğini açıkça düzenlemektedir. (m.11)

Tasarıdaki düzenleme, Kanunun halen yürürlükte olan hükmünü kişisel verilerin korunması bağlamında güçlendirmekte ve kamu yararı ve düzeni bakımından gerekli olan sicil ve arşiv kayıtlarına erişime işlerlik kazandırmaktadır. Getirilmesi öngörülen hüküm adli sicil ve arşiv

kayıtlarında sorgulama yetkisini düzenlerken, yürürlükteki hükmün ötesinde mekanizmalar öngörmektedir. Buna göre, idarenin sorgulama yapmasına; mevzuatın izin vermesi(I), sorgulamanın ifa edilen görevden ötürü bir ihtiyaç oluşturması(II), verilerin bir bütün olarak topluca istenememesi (III), verilerin, işlemin bitiminden sonra yok edilmesi, saklanamaması ve kayıt altına alınamaması(IV), ilkelerine bağlanmıştır. Bu çerçevede sorgulama, getirilen kriterler dolayısıyla nesnel olarak yürütülecektir. Ayrıca hak öznelere de elektronik imza ve diğer güvenlik araçlarını kullanmak suretiyle adli sicil arşiv ve kayıtlarına erişebilecektir.

Bu içerik içinde Tasarının anılan hükmü, kişisel verilerin kamu yararı yönünden sorgulanmasını, kişisel yarar ile kamusal çıkar arasında dengeye dayalı ve ölçülülük ilkesine (Anayasa m. 13) saygılı düzen kurmaktadır. Benzeri düzenleme, üstelik izin koşulu da aranmaksızın (26/6/1973 tarihli ve 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu ek madde 1) Anayasa Mahkemesince özel hayatın gizliliği temel normuna aykırı görülmemiştir. (Anayasa Mahkemesi, 6/9/1999 T, 68/1 E/K)

Alt komisyon tarafından Adli Sicil Kanununun değiştirilmesi öngörülen 13 üncü maddesinin ikinci fıkrasına kamu kurum ve kuruluşları tarafından ilgili iş ve işlemle alakalı olarak yaptıkları adli sicil ve arşiv kaydı sorgulamalarında bahse konu işlemin tesisine engel bir halin tespit edilmesi durumunda ilgiliye engel halin bildirilmesini amaçlayan “sorgulama sonucunda işlem tesis edilmesine engel bir adli sicil ve arşiv kaydı bulunduğu tespit edildiğinde, kamu kurum ve kuruluşlarınca durum ilgiliye bildirilir(V)” hükmü eklenmiş ve eklenen hüküm Komisyonumuzca da kabul görmüştür. Ayrıca yine alt komisyonca, adli sicil kayıtlarının kişisel verilerin en önemlilerinden biri olması hasebiyle birinci fıkrada belirtilen haller dışındaki sorgulamalarda ilgilinin yazılı rızasının aranması koşulunun getirilmesi amacıyla ikinci fıkranın üçüncü cümlesinden sonra “Ancak, bu sorgulamanın yapılabilmesi, ilgilinin yazılı rızasına bağlıdır(VI)” hükmü konulmuştur. Bu tasarruf Komisyonumuzca da benimsenmiştir.

Karayolları Trafik Kanununun 106 ncı maddesi hükmüne göre kamuya ait araçların sebebiyet verdiği kazaların dahi Karayolları Trafik Kanunu hükümlerine tabi kılınması karşısında bu tür davalarda görevin adli yargıda olması, kanun ve hukuk mantığının kaçınılmaz sonucudur. Bu bağlamda idari yargı-adli yargı görev ayrımının normatif temelleri, hem Komisyon raporumuzun özel maddeye (madde 14) ilişkin bölümünde ve hem de Teklifin madde gerekçesinde ayrıntılı olarak ortaya konulmuştur. Bu temellerin raporumuzun genelinde tekrarı yerine sözü geçen bölümlere yollama yapılması tercih olunmuştur.

Hemzemin geçitlerde meydana gelen tren-trafik kazalarının dahi Karayolları Trafik Kanununda öngörülen hukuki rejime bağlı kılınması, Teklif ve rapor gerekçelerinde ortaya konan anlayış içinde benimsenmiştir.

Yukarıda belirtilen hususlar doğrultusunda Komisyonumuzca yapılan görüşmeler neticesinde Tasarı esas alınmak suretiyle görüşülen Tasarı ve Teklife ilişkin kabul, ilave ve değişiklikler sırasıyla aşağıda açıklanmıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 35 inci maddesi uyarınca yapılan birleştirme neticesinde Tasarının başlığı, kanun yapım tekniğine uygunluk sağlanması amacıyla “TEBLİGAT KANUNU VE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI” olarak değiştirilmiştir.

Tasarının çerçeve 1 inci maddesi ile değiştirilmesi öngörülen Tebligat Kanununun 1 inci maddesine “5018 sayılı” ibaresinden önce gelmek üzere “10/12/2003 tarihli ve” ibaresi eklenmek suretiyle redaksiyona tabi tutularak kabul edilmiştir.

Uygulamada sermaye şirketlerinin neler olduğu konusunda ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermek amacıyla Tasarının çerçeve 2 nci maddesi ile 7201 sayılı Kanuna eklenmesi öngörülen 7/a maddesinin ikinci fıkrasında tahdidi bir düzenleme yoluna gidilmiş ve anılan fıkra “Anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere elektronik yolla tebligat yapılması zorunludur.” şeklinde değiştirilmiştir. Aynı maddenin dördüncü fıkrasında geçen “üçüncü günün” ibaresi, sürenin kısa olması ve tebellüğ edenler açısından sorunlara yol açmaması bakımından “beşinci günün” olarak değiştirilmiştir. Sermaye şirketleri yönünden öngörülen elektronik tebligat zorunluluğunun, sermaye şirketlerinin elektronik adres gösterme maddi hukuk normunun bulunmayışı karşısında karışıklığa yol açabileceği ileri sürülmüştür. Elektronik tebligatı zorunlu kılan usul normu zorunluluk yükümlüsü olan şirketler yönünden adres gösterme mecburiyetini bünyesinde taşımaktadır. Usul normunun muhtevası, inikas yoluyla adres gösterme mecburiyetinin de kapsamaktadır. Gerek Tasarının çerçeve 1 inci maddesiyle değiştirilmesi öngörülen Tebligat Kanununun 1 inci maddesindeki elektronik ortamda yapılacak tebligatlar dahil tüm tebligatların Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü tarafından yapılacağına dair hüküm gerekse elektronik ortamda tebligatta ilgili her türlü teknik altyapının Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğünce kurulması ve faaliyete geçirilmesine dair geçici madde hükmü karşısında sermaye şirketleri açısından elektronik yolla tebligata elverişli adresin anılan kuruluş tarafından tespit edileceği ve tebligatların bu adrese yapılacağı görülmektedir. İzah edilen hususlar göz önünde bulundurulduğunda sermaye şirketleri açısından elektronik yolla tebligata elverişli adres tespit edilmesine dair bir hüküm boşluğu bulunmamaktadır.

7201 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin birinci fıkrasında tebligat yapılacak kimsenin adresinin hangi durumlarda meçhul sayılacağı ve ikinci fıkrasında da adresi meçhul sayılanların adres araştırmasının nasıl yapılacağı hükme bağlanmıştır. Tasarının çerçeve 3 üncü maddesi ile Tebligat Kanununun 10 uncu maddesine ikinci fıkra olarak eklenmesi öngörülen fıkra; bilinen en son adresin tebligata elverişli olmadığına anlaşılmaması veya tebligat yapılamaması halinde muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresinin bilinen son adres olarak kabul edileceği ve tebligatın buraya yapılacağı ve son cümlesi ile de bunun dışında da herhangi bir adres araştırması yapılmayacağı hükme bağlanmaktadır. Bu hükümle Tebligat Kanununun 28 inci maddesinin adres araştırmasına dair hükmünün uygulama imkânının kalmadığı sonucuna ulaşılabileceği ileri sürülmüştür. İlgili madde ile yapılması amaçlanan düzenlemede terditli bir tebligat süreci öngörülmektedir. Şöyle ki, Tebligat Kanununun 10 uncu maddesinde genel kural olarak ilgilinin bilinen son adresinde tebligat yapılması hususu kabul edilmiştir. Ancak bilinen son adresin tebligata elverişli olmaması halinde tebligat adres kayıt sisteminde yer alan adrese yapılacaktır. 25/4/2006 tarihli ve 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun 50 nci maddesinde yerleşim yeri adreslerinin tutulmasında kişilerin beyanının esas alınacağı hükme bağlanmış olduğundan, ilgilinin adres kayıt sistemine bir adres beyan etmediği takdirde “Bunun dışında başkaca bir adres araştırması yapılmaz” hükmünün madde metninden çıkarılmaması ve 28 inci madde uyarınca da bir adres araştırması yapılmadığı takdirde tebligatın yapılmasının imkansız hale geleceği sonucuna varılmışsa da başkaca adres araştırması yapılmaması hükmünün ilgilinin bilinen adresinin tebligata elverişli olmaması halinde adres kayıt sisteminde kayıtlı bir adres bulunması durumuna özgü bir düzenleme olması ihtimaline ilişkin olup, adres kayıt sisteminde de bir adres bulunmaması durumunda her halükarda 28 inci maddeye göre adres araştırması yapılacağından anılan hüküm metninden çıkarılmasa da aynı sonuca ulaşılabilecektir. Ancak uygulamada herhangi bir duraksamaya mahal verilmemesi amacıyla Tasarının çerçeve 3 üncü maddesi ile 7201 sayılı Kanunun 10 uncu maddesine eklenmesi öngörülen fıkranın son cümlesi madde metninden çıkarılmıştır.

Tebligat Kanununda tebligatların resmi çalışma gün ve saatlerinde yapılması konusunda bir düzenleme yer almamaktadır. Resmi çalışma gün ve saatlerinde tebligat yapılması yönünde bir düzenleme olmaması, uygulamada belirtilen zaman dilimlerinin dışında da tebligat yapılmasına neden

olmakta ve avukatların resmi tatil gün ve saatlerinde genellikle işleri idame ettirdikleri yerde bulunmamaları nedeniyle hak kayıplarının oluşmasına neden olmaktadır. Vekil aracılığıyla takip edilen işlerde asıl tarafa tebligat yapılamaması ve resmi tatil gün ve saatleri dışında vekillerin de işlerini idame ettirdikleri yerde bulunmamaları/bulunamamaları hususları göz önünde bulundurulmuş ve avukat tarafından takip edilen işlerde, avukatın bürosunda yapılacak tebligatların resmi çalışma gün ve saatlerinde yapılmasının sağlanması amacıyla Tebligat Kanununun 11 inci maddesine ikinci fıkra eklenmesine dair önerge yeni çerçeve 4 üncü madde eklenmek suretiyle kabul edilmiş ve kabul edilen madde çerçevesinde diğer çerçeve maddeler teselsül ettirilmiştir.

Tasarının çerçeve 4 üncü maddesi yapılan teselsül neticesinde çerçeve 5 inci madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının çerçeve 5 inci maddesi ile değiştirilmesi öngörülen Tebligat Kanununun 23 üncü maddesine aynı Kanunun 21 inci maddesinin uygulanabilmesinin sağlanması ve tebliğ memurunun tebligat için gittiği adresin adres kayıt sisteminde kayıtlı adres olduğunu bilmesi gerektiğine binaen tebliğ mazbatasında yer alan unsurlara “tebligatın adres kayıt sistemindeki adrese yapılması durumunda buna ilişkin kaydı” unsurunun da eklenmesi amacıyla bent eklenmiş ve eklenmesi öngörülen bent redaksiyona tabi tutulmak suretiyle sekiz numaralı bent olarak düzenlenmiş, diğer bent numarası buna göre teselsül ettirilmiş ve madde belirtilen değişiklik doğrultusunda ve yapılan teselsül neticesinde çerçeve 6 ncı madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının çerçeve 6 ncı maddesi yapılan teselsül neticesinde çerçeve 7 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının çerçeve 7 nci maddesi yapılan teselsül neticesinde çerçeve 8 inci madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının çerçeve 7 nci maddesinden sonra İhtüzüğün 35 inci maddesi uyarınca birleştirilerek görüşülen Teklifin çerçeve 1 inci maddesi, kanun yapım tekniği açısından- eklenmesi gerekirken,- normların zaman bakımından yürürlüğü ve özel-genel hüküm nitelikleri, hukuki esneklik içerisinde uygulamada belirleneceğinden metinden çıkarılmıştır.

Tasarının çerçeve 8 inci maddesi yapılan teselsül neticesinde çerçeve 9 uncu madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının çerçeve 9 uncu maddesi ile Tebligat Kanununun değiştirilmesi öngörülen 36 ncı maddesine uygulamada zaman zaman taraf ve katılan sıfatına sahip olmayan üçüncü kişilere de celse esnasında veya kalemde tebligat yapılması gereken durumların ortaya çıkabilmesi ihtimaline binaen “tafirlara” ibaresinden sonra gelmek üzere “ilgili üçüncü kişilere”, maddenin sonuna da “ve masraf da alınmaz.” ibaresi eklenmiştir. Eklenen hüküm ve yapılan değişiklik çerçevesinde madde kabul edilmiştir. Böylece uygulamada celse esnasında veya kalemde soruşturmaya, davaya ya da takibe ait evrakın tafirlara tevdi tebliğ hükmünde olmasına ve bu işlem için ayrıca bir tebligat masrafına gerek olmamasına rağmen tebliğ masrafı yapılmış veya yapılacakmış gibi ayrıca tebligat masrafı talep edilmesi uygulamasının önüne geçmek amacıyla bu yönde bir değişiklik yapılması ve anılan hükmün eklenmesi Komisyonumuzca uygun görülmüştür. Eklenen ibareler ve yapılan teselsül nedeniyle çerçeve 9 uncu madde çerçeve 10 uncu madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının çerçeve 10 uncu maddesi, Tebligat Kanununun değiştirilmesi öngörülen 49 uncu maddesinin birinci cümlesinde geçen “Tapuda kayıtlı” ibaresinden sonra gelmek üzere anlatım bozukluğunun giderilmesi amacıyla “taşınmazların” ibaresi eklenmek suretiyle redaksiyona tabi tutulmuş, belirtilen düzeltme çerçevesinde ve yapılan teselsül neticesinde çerçeve 11 inci madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının çerçeve 11 inci maddesi yapılan teselsül neticesinde çerçeve 12 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının çerçeve 12 nci maddesi yapılan teselsül neticesinde çerçeve 13 üncü madde olarak kabul edilmiştir.

Karayolları Trafik Kanununun 110 uncu maddesinde değişiklik yapılmasını öngören Teklifin çerçeve 2 nci maddesi, kanun yapım tekniği açısından Tasarının 14 üncü maddesi olarak görülmüştür.

Anılan maddede yapılması öngörülen değişiklik, yargı kolu (görev) uyuşmazlığını kanuni düzeyde çözüme kavuşturmayı amaçladığından; kamuya ait araçların sebebiyet verdiği trafik kazalarından doğan zararların adli yargıda görülmesine (göreve) ilişkin Teklifin görüşmelerine Uyuşmazlık Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi ve Barolar Birliği davet olunmuştur.

Mevzuatta değişiklik olmamasına rağmen, bu tür davalarda adli yargının görevli olduğu içtihadından neden dönüldüğü sorusunu Uyuşmazlık Mahkemesi temsilcisi, Mahkemenin üye yapısında Danıştay çoğunluğuna geçilmiş olmasıyla izah etmiştir.

Komisyon, teklifin madde gerekçesinde yer alan argümanları ve orada yollama konusu kaynakları birlikte değerlendirmiştir.

Kamu hizmetinin nispiyet ve esneklik karakteri, onun belli bir bölümünün özel hukuk hükümlerine tabi tutulmasını mümkün kılmaktadır (Mescheriakoff, L'Arrêt du bac d'Eloka. Légende et réalité, page.1072, Dr. Karahanoğulları Onur, Kamu Hizmeti (Kavram ve Hukuksal Rejim), Ank.2004, 2.Bası, s.314, dn.752'den naklen. Benzeri şekilde Prof.Dr. Özay, İl Han, Gün Işığında Yönetim, İst.1996, s.242).

Kanun koyucu, kamuya ait araçların sebebiyet verdiği trafik kazalarını özel hukuk hükümlerine tabi kılmıştır. Kanun hükmü: "...(kamuya) ait motorlu araçların sebep oldukları zararlardan dolayı, bu Kanunun işletenin hukuki sorumluluğuna ilişkin hükümleri uygulanır..." biçimindedir.

Askeri Yüksek İdare Mahkemesi, idari/adli yargı (görev-yargı kolu) sorununu tartışırken bu doğru düzlemi (özel hukuka tabi kılmayı) hukuk pratiğimizde kullanan ilk-yargı organı olmuştur. Yüksek Mahkemenin ulaştığı sonuç aynen şöyledir:

"...T.C. Anayasasının 157'nci maddesinde, Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin, askeri olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile, asker kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıkların yargı denetimini yapan ilk ve son derece mahkemesi olduğu hükmüne bağlanmış, 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanununun 20'nci maddesinde de aynı hükmüne yer verilmiştir. Buna göre, Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin bir davaya bakabilmesi için dava konusu idari işlem veya eylemin asker kişiyi ilgilendirmesi ve askeri hizmete ilişkin bulunması şartlarının birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir. Bahse konu maddenin ikinci fıkrasında belirtildiği üzere söz konusu Kanunun uygulanmasında asker kişi, Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli bulunan veya hizmetten ayrılmış olan subay, askeri memur, astsubay, askeri öğrenci, uzman çavuş, uzman jandarma çavuş, erbaş ve erler ile sivil memurlardır.

Davacıların oğlu olan müteveffa Er Engin AYDIN'ın, Ankara-Etimesgut Hava Lojistik K.lığı emrinde askerlik hizmetini ifa ederken, 5/10/1999 tarihinde saat 13.30'da, 664048 plaka numaralı askeri araçla evrak götürmek için gittikleri Hv.K.K. lığından Hv.Loş.K. lığına dönerken, askeri aracın AŞTİ yolunda arızalandığı, arızalı aracı yolun sağına çekebilmek amacıyla Er Engin AYDIN, Er Hayrettin GÜLEÇ ve Er Turan ESER'in aracı ittikleri esnada, sivil şahıs Engin KABAOSMAN yönetimindeki 06 C 0256 plaka numaralı sivil aracın arkadan gelerek askeri araca çarptığı, bu kaza neticesi Er Engin AYDIN'ın ağır, şoför Er Hasan ŞİMŞEK ve Er Hayrettin GÜLEÇ'in hafif şekilde yaralandıkları, ivedi olarak helikopterle GATA Askeri Hastanesine kaldırılan ve derhal ameliyat edilen Er Engin AYDIN'ın, tedavisi yapılmasına rağmen 25/10/1999 tarihinde vefat ettiği anlaşılmıştır.

Müteveffanın asker kişi olduğundan şüphe yok ise de, tazminata konu zararın, karayollarında trafik kural ve gereklerine aykırı davranış sonucu sivil aracın, müteveffa ve arkadaşlarının itmekte olduğu askeri araca, arkadan çarpması sonucu meydana gelen kazadan kaynaklandığı davada, askeri hizmete ilişkinlik koşulunun bulunmadığı, davanın 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 85, 90 ve 106'ncı maddeleri gereğince, özel hukuk hükümleri çerçevesinde adli yargı yerinde açılması ve anılan yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği kabul edilmiştir.

Açıklanan nedenlerle, olayda asker kişiyi ilgilendirme ve askeri hizmete ilişkin olma koşulları birlikte gerçekleşmediğinden, davanın görüm ve çözümünün adli yargının görevine dahil olduğu sonucuna varılmıştır..." (Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin, 9.01.2002 t, 865/24 - E/K).

Yüksek Yargıtay 4. Hukuk Dairesi de aynı doğrultuda uygulama içindedir:

"...2918 sayılı Karayolları Trafik Yasasının 106 ncı maddesi gereğince genel bütçe içinde yer alan dairelerle katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine ve belediyelere, kamu iktisadi teşebbüslerine ve kamu kuruluşlarına ait motorlu araçların yol açtıkları zararlardan dolayı, bu Yasanın işletenin hukuki sorumluluğuna ilişkin kuralları uygulanır. Aynı Yasanın "İşletenin Hukuki Sorumluluğu" başlığı altında 85 ve izleyen maddelerinde motorlu araçların trafik kural ve gereklerine aykırı davranışları nedeniyle meydana gelen zararlardan dolayı gerçek ve özel kişilerle kamu tüzel kişilerinin ayırım yapılmadan aynı sorumluluk kurallarına bağlı olmaları ön görülmüştür.

Açıklanan bu yasal düzenlemeye göre Yasa, kamu idare ve kurumlarına ait ve bu arada kamu hizmetine özgülünen motorlu araçların verdikleri zararlardan dolayı, trafik olaylarından doğan zararların özelliği göz önünde tutularak, kamu idare ve kurumlarının özel kişilerle eşit koşullarda ve aynı ilkelere göre sorumlu tutulmaları gerektiğini belirtmiştir. 2918 sayılı Karayolları Trafik Yasasının getirdiği bu düzenlemeler gereğince, kamu araçlarının verdikleri zararlardan dolayı idare, kamu hukuku kurallarına göre değil "işleten" olarak özel hukuk kurallarına göre sorumlu tutulabilecektir.

Şu durumda, kolluk görevinin yerine getirildiği sırada davalı İçişleri Bakanlığına ait aracın verdiği zararın ödetilmesi amacıyla açılan davanın, özel hukuk kurallarını uygulayacak olan adli yargı yerinde görülmesi gerekir..." (Y4HD. 05.10.2009 t, 8100/10674 – E/K).

Adli/idari yargı görev ayırımı (yargı kolu) bağlamında bir bilim adamının ortaya koyduğu yorum anlamlıdır: "...Adli yargı-idari yargı ayırımını benimsemekle birlikte, idari faaliyetlerden doğan uyuşmazlıkların istisnasız tamamının idari yargı yerlerinde çözümleneceğine dair herhangi bir hükme yer vermemektedir. Bu bağlamda idari nitelikli uyuşmazlıkların genel çözüm yerinin idari yargı olduğu tartışmasız olmakla birlikte, bireylere sunulan "adalet" hizmetlerinin gerekli kılması halinde uzmanlaşma açısından daha etkin bir yargısal denetim sağlanabilmesi için, bazı istisnai durumlarda birtakım idari faaliyetlerin yargısal denetiminin adli yargı yerlerince yapılmasına ilişkin yasal düzenlemelerin Anayasaya aykırı olmayacağı düşünülebilir. Nitekim ülkemizde örneğin nüfus ve tapu kayıtlarına ilişkin idari işlemlerden doğan uyuşmazlıkların büyük bölümü öteden beri Adli Yargı'da çözümlenmektedir. Fransız hukukunda bulunan çözüm de bu yöndedir." (Prof.Dr. Ulusoy, Ali. Kamu Hizmeti İncelemeleri, Ank.2004, s.64. dn.104).

Komisyon; Kanunun kamu araçlarının karayolundaki seyrini ve bu sırada oluşan haksız fiilleri özel hukuka bağlı kılmış olması karşısında (m.106), bu tür fiillerden kaynaklanan davaların adli yargıda görülmesini, bu kabulün kaçınılmaz sonucu olarak görmektedir. Uygulamada varolan farklı ve çatışan kararların kanun seviyesinde yeknesak bir usul rejimine bağlanmasını adil yargılanma hakkının da gereği saymaktadır. Teklifin madde gerekçesindeki argümanlara ve Adalet Komisyonunun, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tasarısı raporundaki çözüme atıf yapmaktadır (TBMM. Dönem:23. Yasama Yılı:3, SS.393. s.265,135-137).

Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazası konusunda, Karayolları Trafik Kanununun 106 ncı maddesi ekseninde bir hukuki yapı öngörülebilir. (Anayasa m.7,87) Esasen Teklifin madde gerekçesinde yollama yapılan kimi Yüksek Mahkeme kararları, aynı sonuca içtihatla ulaşıldığını ve Karayolları Trafik Kanununun bazı hükümlerinin de bu yoruma elverişli zemin oluşturduğunu göstermektedir. Bundan başka trenlerin işleticisi konumundaki Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğünün, kamu iktisadi kuruluşu olarak bağlı olduğu hukuk da aynı doğrultudadır (233 sayılı KHK m.4). Komisyonca kabul edilen metin, bu konudaki tartışmaları sona erdirmekte; kanun seviyesinde bağlayıcı çözüm oluşturmaktadır. Hemzemin geçitlerde meydana gelen tren-trafik kazaları, Karayolları Trafik Kanununa (hukukuna) tabidir. Görev ve sorumluluk hukuku ve diğer bağlı sorunlar buna göre sonuçlandırılacaktır.

Sonuç olarak, kamuya ait olan araçların sebebiyet verdiği trafik kazaları ile hemzemin geçitlerde meydana gelen tren-trafik kazaları Karayolları Trafik Kanununa bağlı kılınmış, bu uyumsuzluklarda görevin adli yargıda olduğu yönünde düzenleme yoluna gidilmiştir.

Ayrıca Karayolları Trafik Kanununun sorumluluk hukuku yönünden benimsediği “işleten” terimi ile (m. 85) yine aynı Kanunda kamuya ait araçlar yönünden benimsenen “aidiyet” terimi (m.106) arasında sorumluluk bağı yönünden bir ayrıma gidilemeyeceği hususunun Kanun düzeyinde açıklığa kavuşturulması ve kamuya aidiyetin kategorik farklılığı (mülkiyet, sınırlı ayni hak, sözleşmeye dayalı kullanım vb.) işleten kavramıyla bağdaştığı sürece ayrı bir sonuç doğurmayacağı hususları göz önünde bulundurulmuş ve mülkiyetin yanında diğer tiplerin de kapsanması amacıyla Karayolları Trafik Kanununun değiştirilmesi öngörülen 110 uncu maddesinin birinci fıkrasında geçen “İşleteni” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya sahibi” ibaresi eklenmiştir. Komisyon, bu tür kazalarda, zarar görenin kamu görevlisi olması hallerinde, farklı bir görev kuralı üretilmesinin özel hukukun sağladığı daha avantajlı duruma karşın, eşitlik ilkesine aykırı olacağı düşüncesiyle farklı bir düzenlemeye gitmemiştir.

Yukarıda izah edilenler çerçevesinde Teklifin çerçeve ikinci maddesi birleştirme ve yapılan teselsül neticesinde 14 üncü madde olarak kabul edilmiştir.

Karayolları Trafik Kanununa eklenmesi öngörülen geçici madde (geçici madde 21), Karayolları Trafik Kanununun bu Kanunla düzenlenen görev hükmünün yürürlük tarihinden önce İdari Yargıda ve Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde açılmış olup da halen devam etmekte olan davalar (kesin hükme bağlanmamış davalar) bakımından aynı mahkemede görülmesini mümkün kılan geçiş hükmü niteliğindedir. Değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davaların tümü, yeni görev kuralına bağlı olacaktır. Yürürlük tarihinden önce adli yargıda ikame edilen davaların o yargıda görülmeye devam edeceği hususunda değişikliğin derhal etki göstereceği açıktır. Adli yargıda görevsizlik kararı verilmiş yahut Uyuşmazlık Mahkemesinde görülmekte olan ve yahut idari yargıya veya Askeri Yüksek İdare Mahkemesine henüz ulaşmamış (esasa kaydedilmemiş) davalar da bu intikal hükmüne göre adli yargıda görülecektir. İzah edilen nedenlerle Karayolları Trafik Kanununa geçici madde eklenmesini öngören bir önerge Komisyonumuzca çerçeve 15 inci madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının çerçeve 13 üncü maddesi ile Adli Sicil Kanununun değiştirilmesi öngörülen 13 üncü maddesinde, alt komisyonca, Raporumuzun giriş bölümünde dile getirilen gerekçeler doğrultusunda değişiklikler yapılmış; bu değişiklikler Komisyonumuzca da benimsenmiş ve madde teselsül nedeniyle çerçeve 16 ncı madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının çerçeve 14 üncü maddesi ile Adli Sicil Kanununa eklenmesi öngörülen geçici 3 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında geçen “birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü” ibaresi redaksiyona tabi tutulmuş ve “bir ilâ dördüncü” olarak değiştirilmiş ve anılan düzeltmeyle birlikte Tasarının çerçeve 14 üncü maddesi, çerçeve 17 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Sermaye şirketleri bakımından elektronik yolla tebligat yapılması zorunluluğu getirilmesine dair bir yıllık geçiş süresi yeterli görülmediğinden bu sürenin iki yıla çıkarılması amacıyla verilen önerge doğrultusunda Tasarının çerçeve 15 inci maddesi, yapılan teselsül neticesinde çerçeve 18 inci madde olarak kabul edilmiştir. Ayrıca eklenen maddeler neticesinde yapılan teselsül dolayısıyla yürürlük tarihleri açısından madde redaksiyona tabi tutulmuştur.

Tasarının çerçeve 16 ncı maddesi yapılan teselsül neticesinde çerçeve 19 uncu madde olarak kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurula sunulmak üzere Başkanlığımıza saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Ahmet İyimaya</i>	<i>Hakkı Köylü</i>	<i>Ali Öztürk</i>
Ankara	Kastamonu	Konya
Kâtip	Üye	Üye
<i>İlknur İnceöz</i>	<i>Ahmet Aydın</i>	<i>Zekeriya Aslan</i>
Aksaray	Adıyaman	Afyonkarahisar
Üye	Üye	Üye
<i>Halil Ünlütepe</i>	<i>Osman Ertuğrul</i>	<i>Yılmaz Tunç</i>
Afyonkarahisar	Aksaray	Bartın
(Ayrıışık oy gerekçesi eklidir)		
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Emin Ekmen</i>	<i>Mehmet Tunçak</i>	<i>Mehmet Salih Erdoğan</i>
Batman	Bursa	Denizli
(Son toplantıya katılamadı)		(Son toplantıya katılamadı)
Üye	Üye	Üye
<i>Celal Erbay</i>	<i>Mahmut Durdu</i>	<i>Veysi Kaynak</i>
Düzce	Gaziantep	Kahramanmaraş
Üye	Üye	Üye
<i>Mevlüt Akgün</i>	<i>Turgut Dibek</i>	<i>Metin Çobanoğlu</i>
Karaman	Kırklareli	Kırşehir
	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Son toplantıya katılamadı)
Üye	Üye	Üye
<i>İhsan Koca</i>	<i>Ali Rıza Öztürk</i>	<i>Rahmi Güner</i>
Malatya	Mersin	Ordu
	(Muhalefet şerhi ektedir)	(Muhalefet şerhi vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Mustafa Hamarat</i>	<i>Rıdvan Yalçın</i>	<i>Ali İhsan Köktürk</i>
Ordu	Ordu	Zonguldak
	(Son toplantıya katılamadı)	(Muhalefet şerhimiz vardır)

MUHALEFET ŞERHİ

Öncelikle yasa tasarısı ve tekliflerinin torba kanunu olarak komisyon ve genel kurul gündemine getirilmesi parlamento hukuku açısından son derece yanlış bir çalışma yöntemidir. TBMM'de bu durumun AKP döneminde olan bir uygulamaya dönüşmesi hukuk devletindeki yasama tekniği ilkelerinden sapma ve uzaklaşma mahiyetindedir. Bu nedenlerle birbirlerinden çok farklı konuların aynı düzenleme ve gündem içerisinde bir torba kanun şeklinde komisyon ve meclis gündemine getirilmesini doğru bulmadığımızı belirtiyoruz.

Bu genel eleştirimizin yanı sıra, tebligat kanununa yönelik komisyon gündemine getirilen düzenleme son derece eksik ve sakıncalıdır. Öncelikle uluslar arası standartlara uygun bir kayıtlı elektronik posta sistemi alt yapısı kurulmadan, getirilen elektronik tebligat uygulaması hukuki sorunlar yaratabilecek mahiyettedir. İkinci madde ile eklenen madde 7-a önemli eksiklikler içermektedir. Bu eksikliklerin yönetmelikle giderilmesi yerine kanunda yer alması daha uygundur. Ayrıca, yıllardır üzerinde çalışıldığı ifade edildiği halde hala taslak halinde olan "kişisel verilerin korunması kanununun oluşturulmadığı koşullarda, elektronik tebligat uygulaması ortaya ciddi mahremiyet sorunları çıkartabilecek niteliktedir.

Yine " Yapılacak elektronik ortamda dahil tüm tebligat, bu kanun hükümlerine göre posta ve telgraf teşkilatı genel müdürlüğü veya memur vasıtası ile yapılır" ifadesi ile, elektronik tebligatın PTT tekeline bırakılması bazı yönlerden sakınca yaratabilecektir. Şöyle ki:

- PTT'nin Ulaştırma Bakanlığına, dolayısı ile hükümete bağlı olması, güvenilirliği ve bağımsızlığı sağlanmış bir kuruluş tarafından denetlenmemesi nedeniyle, elektronik olarak yapılan tebligatın gizliliği ihlal edilebilir. Böyle bir süreç manipüle edilebilir.

- PTT'nin özelleştirilmesi gibi bir durum olursa mahremiyetin korunmasında farklı sorunlar yaşanabilir.

Ulaştırma Bakanlığına bağlı TİB' de telefon dinlemeleri ile ilgili olarak yaşanan ve Anayasa' da güvence altına alınan haberleşmenin gizliliği ve özel hayatın mahremiyeti ilkelerini bertaraf eden uygulamalar ile TELEKOM'un özelleştirilmesinden sonraki süreç açık örnek oluşturmaktadır.

Yine ikinci madde ile eklenen madde 7-a çok yetersizdir. Yönetmeliğe bırakılan bir çok konunun aslında kanun metni içerisinde yer alması gerekir. Bu noktada eksiklikler kısaca aşağıdaki şekilde özetlenebilir;

- Kayıtlı elektronik posta sistemi (KEPS) altyapısı olmadan yapılacak uygulamalar hukuki olarak geçersiz olabilir.

- ETSI (Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü) standartlarına göre KEPS, altyapısı PTT tarafından kurulabilir; fakat, güvenilirliği ve bağımsızlığı sağlanmış bir elektronik tebligat hizmetini verebilmelidir. Kamu kurum ve kuruluşlarına ise kamu tüzel kişiliğine sahip tek bir kuruluş elektronik tebligat hizmeti sunabilir.

- KEPS sistemine ilişkin önemli hususların yasa metninde belirtilmemesi ve yönetmeliğe bırakılması büyük bir eksikliktir. Hukuk devleti içerisinde hatalı ve yanlıştır.

Dolayısı ile Adalet Komisyonunda görüşülen ve kabul edilen Tebligat Kanunu son derece sakıncalıdır. Nitekim çeşitli üniversitelerin ilgili birimlerinde görev yapan öğretim üyeleri tarafından "Adalet Bakanlığının bir kanun tasarısı hazırlayarak, elektronik posta ile tebligat yapılabileceğini öngörmesi ve hukuken bağlayıcı ve güvenilir olmayan bu iletişim şekline hukuki sonuç bağlaması

kabul edilebilir değildir" şeklinde son derece ciddi eleştiriler yapılmıştır. Yine Bilişim Hukukçuları ve Türkiye Bilişim Derneği üyeleri tarafından aynı kaygılar dile getirilmiştir. Fakat her zaman olduğu gibi hükümet tarafından, iletilen kaygılar, itirazlar ve öneriler dikkate alınmadan tasarı TBMM ve komisyon gündemine getirilmiştir.

Bir kez daha tekrar etmek gerekirse, klasik tebligatta PTT sadece tebliğ edilen evrakin muhataba ulaşması için gerekli lojistik organizasyonu sağlıyorken, zarfın içerisindeki evrakı göremiyorken, elektronik tebligatta içerik elektronik ortamdadır ve PTT bu içeriği saklayabilecek ve her şeyden önemlisi görebilecektir. Dolayısı ile bunun doğal sonucu olarak ciddi mağduriyetler ve hukuki karmaşa söz konusu olabilecektir. Özellikle içinden geçtiğimiz süreçte yasa dışı yöntemlerle dinlenen telefon görüşmelerinin yeri geldiğinde şantaj amaçlı olarak kullanılmak üzere depolanması ve zaman zaman deşifre edilmesi önümüzdeki tehlikeli sürecin açık habercisidir.

Bunun yanı sıra kendisine elektronik tebligat yapılacak kurumlarında altyapısının yeterince buna uygun olmaması uygulamada pek çok aksaklıklara ve hak kayıplarına neden olabilecektir.

Sonuç olarak, henüz kayıtlı elektronik posta ile ilgili teknik ve hukuki altyapı oluşturulmamışken ve "kişisel verilerin korunması"na yönelik kapsamlı ve eksiksiz bir yasal düzenleme gerçekleştirilmemişken komisyon gündemine gelen ve kabul edilen tebligat kanununun uygulamaya geçirilmesi son derece eksik ve sakıncalıdır.

Keza Adli Sicil Kanununa yönelik tasarıda yer alan düzenlemeler eksik ve hatalı olduğu gibi bu düzenlemenin kısa bir süre sonra yeniden gündeme gelmesinin gerekçeleri ve hangi ihtiyaçtan doğduğu konusunda Adalet Komisyonumuz tatmin edici bir şekilde aydınlatılamamıştır. Her ne kadar alt komisyondan sonra yeniden Adalet Komisyonunda yapılan değerlendirmeler sırasında önerge ile kamu kurum ve kuruluşlarının yapacağı Adli Sicil Arşiv Kaydı sorgulamalarında ilgilinin rıza şartı getirilmesi olumlu bir gelişmeysen de, bir bütün olarak değerlendirdiğimizde Anayasanın 20. maddesinde yer alan özel hayatın gizliliğine yönelik düzenlemelere aykırılık oluşturabileceğine yönelik kaygılarımız tamamen giderilmemiştir. Bu ve genel kurul görüşmeleri sırasında daha kapsamlı ifade edeceğimiz çekincelerden ötürü Adli Sicil Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısına yönelik kaygılarımız mevcuttur.

Yine Karayolları Trafik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi; her ne kadar uygulamada var olan göreve ve farklı uygulamalara yönelik hukuk karmaşasını ortadan kaldırma, aynı mahiyetteki olaylarda yargılama birliğini sağlayarak adaleti gerçekleştirme iddiası ile komisyon gündemine getirilmişse de, bu düzenleme açısından da, TBMM' de büyük tartışmalara neden olan ve Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen, Sivil Yargı-Askeri Yargı alanlarında Anayasanın 157. maddesine aykırılık oluşturabileceği kaygısını taşımaktayız. Bu nedenlerden ötürü bu düzenlemeye de karşı oyumuz bulunmaktadır.

Saygılarımızla...

Ali İhsan Köktürk

Zonguldak

Ali Rıza Öztürk

Mersin

Halil Ünlütepe

Afyon

Turgut Dibek

Kırklareli

Rahmi Güner

Ordu

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

**TEBLİGAT KANUNU İLE ADLÎ SİCİL
KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA
DAİR KANUN TASARISI**

MADDE 1- 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanununun 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 1- Kazaî merciler, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idareler, (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlar, (IV) sayılı cetvelde yer alan sosyal güvenlik kurumları ile il özel idareleri, belediyeler, köy hükmi şahsiyetleri, barolar ve noterler tarafından yapılacak elektronik ortam da dahil tüm tebligat, bu Kanun hükümlerine göre Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü veya memur vasıtasıyla yapılır."

MADDE 2- 7201 sayılı Kanuna 7 nci maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

"Elektronik tebligat:

MADDE 7/a- Tebligata elverişli bir elektronik adres vererek bu adrese tebligat yapılmasını isteyen kişiye, elektronik yolla tebligat yapılabilir.

Sermaye şirketlerine elektronik yolla tebligat yapılması zorunludur.

Birinci ve ikinci fıkra hükümlerine göre elektronik yolla tebligatın zorunlu bir sebeple yapılamaması halinde bu Kanunda belirtilen diğer usullerle tebligat yapılır.

Elektronik yolla tebligat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen üçüncü günün sonunda yapılmış sayılır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar yönetmelikle belirlenir."

MADDE 3- 7201 sayılı Kanunun 10 uncu maddesine birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

ADALET KOMİSYONUNUN

KABUL ETTİĞİ METİN

**TEBLİGAT KANUNU VE BAZI KANUNLARDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR
KANUN TASARISI**

MADDE 1- 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanununun 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 1- Kazaî merciler, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idareler, (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlar, (IV) sayılı cetvelde yer alan sosyal güvenlik kurumları ile il özel idareleri, belediyeler, köy hükmi şahsiyetleri, barolar ve noterler tarafından yapılacak elektronik ortam da dâhil tüm tebligat, bu Kanun hükümlerine göre Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü veya memur vasıtasıyla yapılır."

MADDE 2- 7201 sayılı Kanuna 7 nci maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

"Elektronik tebligat:

MADDE 7/a- Tebligata elverişli bir elektronik adres vererek bu adrese tebligat yapılmasını isteyen kişiye, elektronik yolla tebligat yapılabilir.

Anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere elektronik yolla tebligat yapılması zorunludur.

Birinci ve ikinci fıkra hükümlerine göre elektronik yolla tebligatın zorunlu bir sebeple yapılamaması hâlinde bu Kanunda belirtilen diğer usullerle tebligat yapılır.

Elektronik yolla tebligat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar yönetmelikle belirlenir."

MADDE 3- 7201 sayılı Kanunun 10 uncu maddesine birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

"Bilinen en son adresin tebligata elverişli olmadığının anlaşılması veya tebligat yapılamaması halinde, muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi, bilinen en son adresi olarak kabul edilir ve tebligat buraya yapılır. Bunun dışında başkaca bir adres araştırması yapılmaz."

MADDE 4- 7201 sayılı Kanunun 21 inci maddesine birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş, mevcut ikinci fıkrada yer alan "fıkra" ibaresi "fıkralar" olarak değiştirilmiştir.

"Gösterilen adres muhatabın adres kayıt sistemindeki adresi olup, muhatap o adreste hiç oturmamış veya o adresten sürekli olarak ayrılmış olsa dahi, tebliğ memuru tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza karşılığında teslim eder ve tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırır. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır."

MADDE 5- 7201 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (7) numaralı bendinde yer alan "yapıldığını" ibaresi "yapıldığını, adreste bulunmama" olarak değiştirilmiştir.

MADDE 6- 7201 sayılı Kanununun 25/a maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Bu maddeye göre kazaî merciler tarafından çıkarılacak tebligatta, tebliğ evrakı doğrudan o yerdeki Türkiye Büyükelçiliği veya Konsoloslukuna gönderilebilir."

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

"Bilinen en son adresin tebligata elverişli olmadığının anlaşılması veya tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi, bilinen en son adresi olarak kabul edilir ve tebligat buraya yapılır."

MADDE 4- 7201 sayılı Kanunun 11 inci maddesine aşağıdaki fıkra, ikinci fıkra olarak eklenmiştir.

"Avukat tarafından takip edilen işlerde, avukatın bürosunda yapılacak tebligatlar, resmî çalışma gün ve saatleri içinde yapılır."

MADDE 5- 7201 sayılı Kanunun 21 inci maddesine birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş, mevcut ikinci fıkrada yer alan "fıkra" ibaresi "fıkralar" olarak değiştirilmiştir.

"Gösterilen adres muhatabın adres kayıt sistemindeki adresi olup, muhatap o adreste hiç oturmamış veya o adresten sürekli olarak ayrılmış olsa dahi, tebliğ memuru tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza karşılığında teslim eder ve tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırır. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır."

MADDE 6- 7201 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (7) numaralı bendinde yer alan "yapıldığını" ibaresi "yapıldığını, adreste bulunmama" şeklinde değiştirilmiş, fıkraya aşağıdaki (8) numaralı bent eklenmiş ve diğer bent teselsül ettirilmiştir.

"8. Tebligatın adres kayıt sistemindeki adrese yapılması durumunda buna ilişkin kaydı,"

MADDE 7- 7201 sayılı Kanunun 25/a maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Bu maddeye göre kazaî merciler tarafından çıkarılacak tebligatta, tebliğ evrakı doğrudan o yerdeki Türkiye Büyükelçiliği veya Konsoloslukuna gönderilebilir."

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 7- 7201 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinde yer alan "ayrıca" ibaresi metinden çıkarılmış ve anılan bentte yer alan "gazetede" ibaresi "gazetede ve ayrıca elektronik ortamda" olarak değiştirilmiştir.

MADDE 8- 7201 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin ikinci ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddenin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Adresini değiştiren kimse yenisini bildirmediği ve adres kayıt sisteminde yerleşim yeri adresi de tespit edilemediği takdirde, tebliğ olunacak evrakın bir nüshası eski adrese ait binanın kapısına asılır ve asılma tarihi tebliğ tarihi sayılır."

"Daha önce tebligat yapılmamış olsa bile, tüzel kişiler bakımından resmi kayıtlardaki adresleri esas alınır ve bu madde hükümleri uygulanır."

"Daha önce yurt dışındaki adresine tebligat yapılmış Türk vatandaşı, yurt dışı adresini değiştirir ve bunu tebliğ çıkaran mercie bildirmez, adres kayıt sisteminden de yerleşim yeri adresi tespit edilemezse, bu kişinin yurt dışında daha önce tebligat yapılan adresine Türkiye Büyükelçiliği veya Konsoloslğunca 25/a maddesine göre gönderilen bildirimin adrese ulaştığının belgelendiği tarihten itibaren otuz gün sonra tebligat yapılmış sayılır."

MADDE 9- 7201 sayılı Kanunun 36 ncı maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Celse esnasında veya kalemde tebligat:

MADDE 36- Celse esnasında veya kalemde, soruşturmaya, davaya ya da takibe ait evrakın, taraflara, katılana veya vekillerine tutanağa geçirilmek suretiyle veya imza karşılığında, tebliğ konusu belirtilerek tevdii, tebliğ hükmündedir. Bu durumda ayrıca tebliğ mazbatas düzenlenmesi gerekmez."

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 8- 7201 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinde yer alan "ayrıca" ibaresi metinden çıkarılmış ve anılan bentte yer alan "gazetede" ibaresi "gazetede ve ayrıca elektronik ortamda" olarak değiştirilmiştir.

MADDE 9- 7201 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin ikinci ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Adresini değiştiren kimse yenisini bildirmediği ve adres kayıt sisteminde yerleşim yeri adresi de tespit edilemediği takdirde, tebliğ olunacak evrakın bir nüshası eski adrese ait binanın kapısına asılır ve asılma tarihi tebliğ tarihi sayılır."

"Daha önce tebligat yapılmamış olsa bile, tüzel kişiler bakımından resmi kayıtlardaki adresleri esas alınır ve bu madde hükümleri uygulanır."

"Daha önce yurt dışındaki adresine tebligat yapılmış Türk vatandaşı, yurt dışı adresini değiştirir ve bunu tebliğ çıkaran mercie bildirmez, adres kayıt sisteminden de yerleşim yeri adresi tespit edilemezse, bu kişinin yurt dışında daha önce tebligat yapılan adresine Türkiye Büyükelçiliği veya Konsoloslğunca 25/a maddesine göre gönderilen bildirimin adrese ulaştığının belgelendiği tarihten itibaren otuz gün sonra tebligat yapılmış sayılır."

MADDE 10- 7201 sayılı Kanunun 36 ncı maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Celse esnasında veya kalemde tebligat:

MADDE 36- Celse esnasında veya kalemde, soruşturmaya, davaya ya da takibe ait evrakın, taraflara, ilgili üçüncü kişilere, katılana veya vekillerine tutanağa geçirilmek suretiyle veya imza karşılığında, tebliğ konusu belirtilerek tevdii, tebliğ hükmündedir. Bu durumda ayrıca tebliğ mazbatas düzenlenmesi gerekmez ve masraf da alınmaz."

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 10- 7201 sayılı Kanunun 49 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 49- Tapuda kayıtlı veya miras, istimlak, cebri icra veya mahkeme ilâmı ile iktisapta bulunan hak sahipleri, adreslerini ve değiştirdikleri takdirde yenisini, bulundukları yerin tapu idaresine bildirmeye mecburdur. Davetiye veya tebliğ evrakı, bu suretle bilinen son adrese gönderilir. Hak sahiplerinin adres bildirmemeleri halinde adres kayıt sistemindeki adresleri tebligat adresleri olarak kabul edilir."

MADDE 11- 7201 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Yönetmelik:

MADDE 60- Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar İçişleri, Maliye ve Ulaştırma bakanlıklarının görüşü alınmak suretiyle, Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir."

MADDE 12- 7201 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"Teknik altyapının kurulması, tüzük hükümlerinin uygulanması:

GEÇİCİ MADDE 1- Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü, elektronik ortamda yapılacak tebligatla ilgili her türlü teknik altyapıyı bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç bir yıl içinde kurarak faaliyete geçirir.

60 ıncı maddede belirtilen yönetmelik, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi izleyen altı ay içinde hazırlanır. Anılan yönetmelik yürürlüğe girene kadar Tebligat Tüzüğü'nün bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam edilir.

Mevzuatta Tebligat Tüzüğüne yapılan atıflar 60 ıncı madde hükmü uyarınca çıkarılacak yönetmeliğe yapılmış sayılır."

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 11- 7201 sayılı Kanunun 49 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 49- Tapuda kayıtlı taşınmazların veya miras, istimlak, cebri icra veya mahkeme ilâmı ile iktisapta bulunan hak sahipleri, adreslerini ve değiştirdikleri takdirde yenisini, bulundukları yerin tapu idaresine bildirmeye mecburdur. Davetiye veya tebliğ evrakı, bu suretle bilinen son adrese gönderilir. Hak sahiplerinin adres bildirmemeleri hâlinde adres kayıt sistemindeki adresleri tebligat adresleri olarak kabul edilir."

MADDE 12- 7201 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Yönetmelik:

MADDE 60- Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar İçişleri, Maliye ve Ulaştırma bakanlıklarının görüşü alınmak suretiyle, Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir."

MADDE 13- 7201 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"Teknik altyapının kurulması, tüzük hükümlerinin uygulanması:

GEÇİCİ MADDE 1- Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü, elektronik ortamda yapılacak tebligatla ilgili her türlü teknik altyapıyı bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç bir yıl içinde kurarak faaliyete geçirir.

60 ıncı maddede belirtilen yönetmelik, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi izleyen altı ay içinde hazırlanır. Anılan yönetmelik yürürlüğe girene kadar Tebligat Tüzüğü'nün bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam edilir.

Mevzuatta, Tebligat Tüzüğüne yapılan atıflar 60 ıncı madde hükmü uyarınca çıkarılacak yönetmeliğe yapılmış sayılır."

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 14- 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 110 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Görevli ve Yetkili Mahkeme:

“MADDE 110- İşleteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların sebebiyet verdiği zararlara ilişkin olanları dahil, bu Kanundan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır.

Motorlu araç kazalarından dolayı hukuki sorumluluğa ilişkin davalar, sigortacının merkez veya şubesinin veya sigorta sözleşmesini yapan acentenin bulunduğu yer mahkemelerinden birinde açılabilceği gibi kazanın vuku bulduğu yer mahkemesinde de açılabilir.”

MADDE 15- 2918 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 21- Bu Kanunun 110 uncu maddesi yürürlüğe girdiği tarihten önce açılmış bulunan davalara uygulanmaz.”

MADDE 16- 25/5/2005 tarihli ve 5352 sayılı Adli Sicil Kanununun 13 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 13- (1) Bir suça ilişkin soruşturma ve kovuşturma kapsamında adli sicil ve arşiv kayıtlarında; mahkeme, hâkim, askeri hâkim, Cumhuriyet başsavcılığı ve askeri savcılık doğrudan doğruya sorgulama yapabilir.

(2) Kolluk ile diğer kamu kurum ve kuruluşları, görev ve yetkileri kapsamında ihtiyaç duydukları adli sicil ve arşiv kayıtlarını, Adalet Bakanının izni ile Adli Sicil ve Arşiv Kaydı Paylaşım Sisteminden sorgular. Adli Sicil ve Arşiv Kaydı Paylaşım Sistemi veri tabanındaki bilgilerin tamamı hiçbir kuruma veya kişiye verilemez. Kolluk ile diğer kamu

MADDE 13- 25/5/2005 tarihli ve 5352 sayılı Adli Sicil Kanununun 13 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 13- (1) Bir suça ilişkin soruşturma ve kovuşturma kapsamında adli sicil ve arşiv kayıtlarında; mahkeme, hakim, askeri hakim, Cumhuriyet başsavcılığı ve askeri savcılık doğrudan doğruya sorgulama yapabilir.

(2) Kolluk ile diğer kamu kurum ve kuruluşları, görev ve yetkileri kapsamında ihtiyaç duydukları adli sicil ve arşiv kayıtlarını, Adalet Bakanının izni ile Adli Sicil ve Arşiv Kaydı Paylaşım Sisteminden sorgular. Adli Sicil ve Arşiv Kaydı Paylaşım Sistemi veri tabanındaki bilgilerin tamamı hiçbir kuruma veya kişiye verilemez. Kolluk ile diğer kamu

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

kurum ve kuruluşları, mevzuatın izin verdiği durumlarda, kendi iş ve işlemlerine esas olmak üzere, sadece o iş ve işlemle ilgili olarak sorgulama yapabilir. Sorgulanan adli sicil ve arşiv kayıtlarına ilişkin bilgi ve belgeler, sorgulama yapan kurumlarda sorgulamayla ilgili iş ve işlemin tamamlanmasından sonra hiçbir şekilde muhafaza edilemez veya kayıt altına alınamaz; sorgulamanın tamamlanmasından sonra imha edilir.

(3) Gerçek kişiler, kendileri ile ilgili adli sicil ve arşiv kayıtlarını güvenli elektronik imza veya yönetmelikle belirlenecek diğer güvenli kimlik doğrulama araçlarını kullanarak sorgulayabilir. Sorgulama sonucu oluşturulan elektronik imzalı adli sicil veya arşiv kaydı belgesi, elektronik ortamda ilgisine güvenli şekilde ulaştırılır.

(4) Adli Sicil ve Arşiv Kaydı Paylaşım Sisteminden elektronik ortamda kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek kişilerce yapılacak sorgulamalardan ücret alınmaz.

(5) Bu maddenin uygulanmasına yönelik teknik altyapıya, kurulacak sistemlerin güvenliğine, kişisel verilerin korunmasına, sorgulanan adli sicil ve arşiv kayıtlarına ilişkin bilgi ve belgelerin sorgulama yapan kurumlarca imha edilmesine ve bu maddenin uygulanmasına dair diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir."

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

kurum ve kuruluşları, mevzuatın izin verdiği durumlarda, kendi iş ve işlemlerine esas olmak üzere, sadece o iş ve işlemle ilgili olarak sorgulama yapabilir. Ancak bu sorgulamanın yapılabilmesi, ilgilinin yazılı rızasına bağlıdır. Sorgulanan adli sicil ve arşiv kayıtlarına ilişkin bilgi ve belgeler, sorgulama yapan kurumlarda sorgulamayla ilgili iş ve işlemin tamamlanmasından sonra hiçbir şekilde muhafaza edilemez veya kayıt altına alınamaz; sorgulamanın tamamlanmasından sonra imha edilir. Sorgulama sonucunda işlem tesis edilmesine engel bir adli sicil ve arşiv kaydı bulunduğu tespit halinde, kamu kurum ve kuruluşlarınca durum ilgiliye bildirilir.

(3) Gerçek kişiler, kendileri ile ilgili adli sicil ve arşiv kayıtlarını güvenli elektronik imza veya yönetmelikle belirlenecek diğer güvenli kimlik doğrulama araçlarını kullanarak sorgulayabilir. Sorgulama sonucu oluşturulan elektronik imzalı adli sicil veya arşiv kaydı belgesi, elektronik ortamda ilgisine güvenli şekilde ulaştırılır.

(4) Adli Sicil ve Arşiv Kaydı Paylaşım Sisteminden elektronik ortamda kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek kişilerce yapılacak sorgulamalardan ücret alınmaz.

(5) Bu maddenin uygulanmasına yönelik teknik altyapıya, kurulacak sistemlerin güvenliğine, kişisel verilerin korunmasına, sorgulanan adli sicil ve arşiv kayıtlarına ilişkin bilgi ve belgelerin sorgulama yapan kurumlarca imha edilmesine ve bu maddenin uygulanmasına dair diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir."

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 14- 5352 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek kişilerce doğrudan sorgulamanın uygulamaya geçirilmesi

GEÇİCİ MADDE 3- (1) 13 üncü maddenin beşinci fıkrasında belirtilen yönetmelik, bu maddenin yayımını izleyen altı ay içinde Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanır.

(2) Kamu kurum ve kuruluşları, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç bir yıl içinde 13 üncü maddenin uygulanmasına yönelik teknik altyapıyı kurarak, Adalet Bakanından gerekli izni alır.

(3) Adalet Bakanından izin alan kamu kurum ve kuruluşları, 13 üncü maddenin birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren görev ve yetkileri kapsamında ihtiyaç duydukları adli sicil ve arşiv kayıtlarını, doğrudan Adli Sicil ve Arşiv Kayıtları Paylaşım Sisteminden sorgulamaya başlar; vatandaşlardan doğrudan adli sicil veya arşiv kaydı isteyemez."

MADDE 15- Bu Kanunun;

a) 1 inci maddesiyle değiştirilen 7201 sayılı Kanunun 1 inci maddesinde yer alan elektronik ortamda tebligata ilişkin hüküm ile 2 nci maddesi yayımı tarihinden bir yıl sonra,

b) 7 nci maddesi yayımı tarihinden dokuz ay sonra,

c) 13 üncü maddesiyle değiştirilen 5352 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları yayımı tarihinden bir yıl sonra,

ç) Diğer hükümleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 17- 5352 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek kişilerce doğrudan sorgulamanın uygulamaya geçirilmesi

GEÇİCİ MADDE 3- (1) 13 üncü maddenin beşinci fıkrasında belirtilen yönetmelik, bu maddenin yayımını izleyen altı ay içinde Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanır.

(2) Kamu kurum ve kuruluşları, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç bir yıl içinde 13 üncü maddenin uygulanmasına yönelik teknik altyapıyı kurarak, Adalet Bakanından gerekli izni alır.

(3) Adalet Bakanından izin alan kamu kurum ve kuruluşları, 13 üncü maddenin bir ilâ dördüncü fıkralarının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren görev ve yetkileri kapsamında ihtiyaç duydukları adli sicil ve arşiv kayıtlarını, doğrudan Adli Sicil ve Arşiv Kayıtları Paylaşım Sisteminden sorgulamaya başlar; vatandaşlardan doğrudan adli sicil veya arşiv kaydı isteyemez."

MADDE 18- Bu Kanunun;

a) 1 inci maddesiyle değiştirilen 7201 sayılı Kanunun 1 inci maddesinde yer alan elektronik ortamda tebligata ilişkin hüküm yayımı tarihinden bir yıl sonra,

b) 2 nci maddesiyle 7201 sayılı Kanuna eklenen 7/a maddesinin sermaye şirketlerine elektronik yolla tebligat yapılması zorunluluğu getiren ikinci fıkrası yayımı tarihinden iki yıl sonra, maddenin diğer fıkraları yayımı tarihinden bir yıl sonra,

c) 8 inci maddesi yayımı tarihinden dokuz ay sonra,

ç) 16 ncı maddesiyle değiştirilen 5352 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin bir ilâ dördüncü fıkraları yayımı tarihinden bir yıl sonra,

d) Diğer hükümleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 16- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MADDE 19- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

C. Çiçek

Devlet Bakanı

M. Aydın

Devlet Bakanı

N. Çubukçu

Devlet Bakanı

E. Bağış

İçişleri Bakanı

B. Atalay

Millî Eğitim Bakanı

H. Çelik

Ulaştırma Bakanı

B. Yıldırım

Sanayi ve Ticaret Bakanı

M. Z. Çağlayan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

H. Yazıcı

Devlet Bakanı

M. Başesgioğlu

Devlet Bakanı

M. Şimşek

Adalet Bakanı

M. A. Şahin

Dışişleri Bakanı

A. Babacan

Bayındırlık ve İskân Bakanı

F. N. Özak

Tarım ve Köyîşleri Bakanı

M. M. Eker

En. ve Tab. Kay. Bakanı

M. H. Güler

Çevre ve Orman Bakanı

V. Eroğlu

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

N. Ekren

Devlet Bakanı

K. Tüzmen

Devlet Bakanı

M. S. Yazıcıoğlu

Millî Savunma Bakanı

M. V. Gönül

Maliye Bakanı

K. Unakıtan

Sağlık Bakanı

R. Akdağ

Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı V.

H. Yazıcı

Kültür ve Turizm Bakanı

E. Günay

